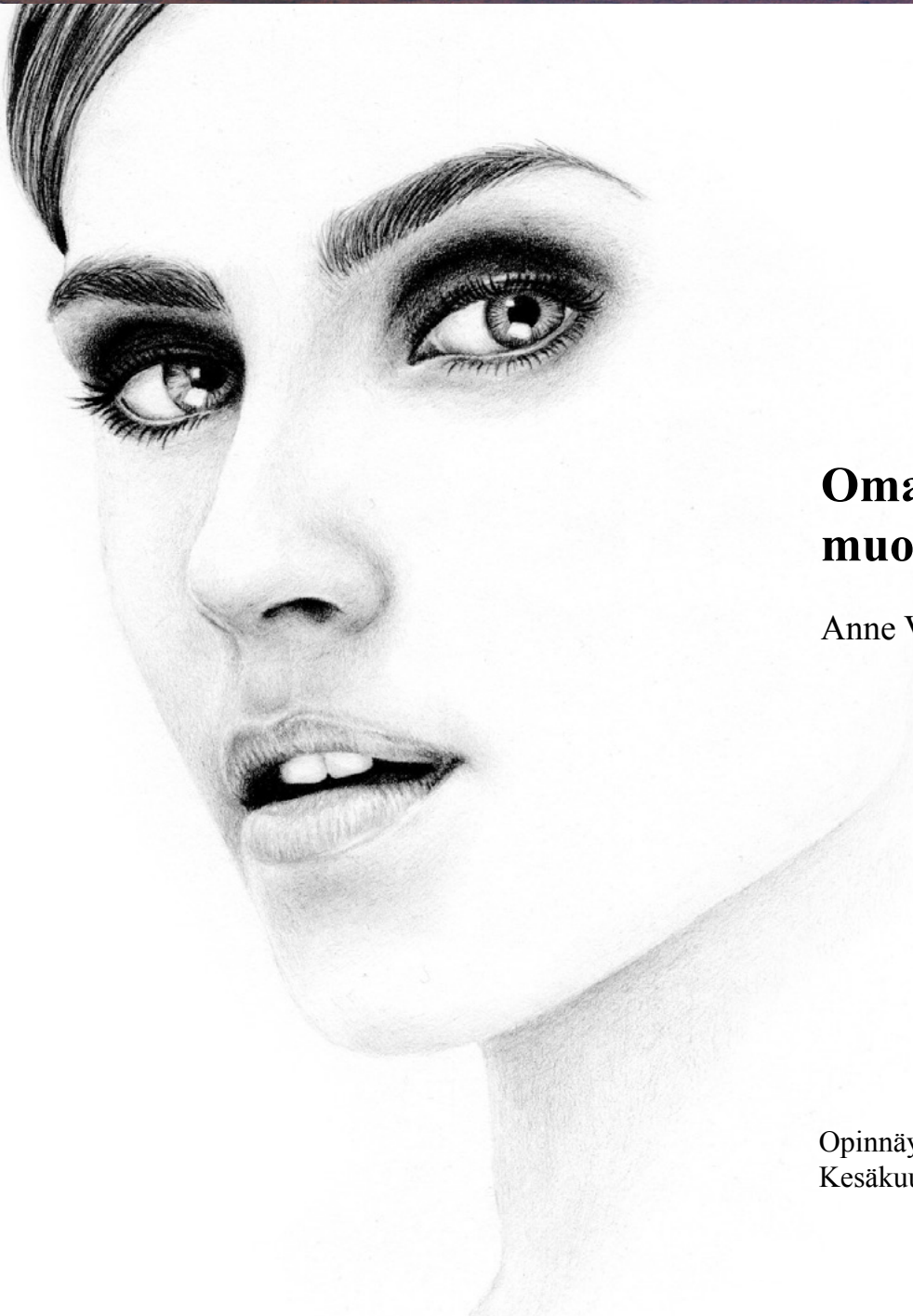

Karelia-ammattikorkeakoulu
Muotoilun koulutusohjelma

Oman kuvitustyylin kehittäminen muotokuvapiirroksen avulla

Anne Voutilainen

Opinnäytetyö
Kesäkuu 2014

OPINNÄYTETYÖ
Kesäkuu 2014
Muotoilun koulutusohjelma

Sirkkalantie 12 A
80100 JOENSUU
p. 050 311 6317, 050 438 7550

Nimeke

Oman kuvitustyylin kehittäminen muotokuvapiirroksen avulla

Tekijä

Anne Voutilainen

Tiivistelmä

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää omaa kuvitustyyliä ja maanuaalisen piirtämisen taitoja paremmiksi. Kuvitustekniikoista lyijykynäpiirros valittiin päätekniikaksi omien intressien vuoksi. Piirrosjäljestä oli tavoitteena kehittää valokuvamaisen tarkkaa ja tekijänsä näköistä. Omaa tyyliä kehittäessä toiveena oli myös oppia hyödyntämään muitakin tekniikoita kuvituksia tehdessä.

Tärkeimpänä tiedonkeruumenetelmänä haastateltiin lyijykynäpiirrokseen ja ihmisfigureihin erikoistunutta kuvataiteilijaa. Tavoitteena oli saada taiteilijalta omiin kokemuksiin perustuvaa tietoa lyijykynäpiirroksista. Työprosessissa tutustuttiin muutamien ammattilaiskuvittajien töihin, joista pyrittiin saamaan inspiraatiota omien kuvitustöiden tekoprosessiin. Samalla kartoitettiin erilaisia kuvittamisen mahdollisuuksia.

Opinnäytetyön toiminnallisessa osuudessa piirrettiin lyijykynällä erilaisia muotokuvia. Kuvituksia tehdessä pyrittiin tiedostamaan oman piirtämisen ongelmakohdat ja aiemmat epäonnistumiset, joihin kiinnitettiin piirtäessä erityistä huomiota ja pyrittiin tekemään aiempaa paremmin. Lyijykynällä piirrettyihin muotokuviiin kokeiltiin yhdistää eri sekatekniikoita, koska tekijä halusi laajentaa omaa osaamistaan kuvittajana ja oletti, että sekatekniikoiden avulla kuvituksista tulisi monipuolisempia ja kiinnostavampia.

Lopputuloksena syntyi viisi erilaista muotokuvaa. Oma lyijykynäpiirrosjälki kehittyi tavoitteiden mukaisesti ja muutamia kokeiltuja tekniikoita tullaan hyödyntämään myös tulevaisuuden kuvitustöissä.

Kieli

Suomi

Sivuja 62

Asiasanat

kuvittaminen, fotorealismi, lyijykynäpiirros, muotokuva

THESIS
June 2014
Degree Programme in Design

Sirkkalantie 12 A
80100 JOENSUU, FINLAND
Tel. 050 311 6317, 050 438 7550

Title

Developing Recognizable Illustration Style by Portrait Drawing

Author

Anne Voutilainen

Abstract

The aim of this thesis was to develop a recognizable illustration style and improve drawing skills. Out of the possible illustration techniques pencil drawing was chosen because of a personal interest in the technique. The objective was to develop photographic drawings in a recognizable style. In developing the style one of the goals was to learn to apply other techniques into making illustrations as well.

The most important data acquisition method for the thesis was interviewing an artist specialized in pencil and figure drawing. The aim was to acquire knowledge based on the artist's personal experiences in pencil drawing. During the process works of some professional illustrators were explored as a source of inspiration for making illustrations. Different possibilities of illustrating were also studied.

In the functional part of the thesis portraits were drawn with pencils. While making the illustrations the problems occurring in the drawing and earlier failures were acknowledged and these problems were paid special attention to, when aiming at improved drawing. Applying multimedia to the pencil drawn portraits was also experimented, because expanded skills as an illustrator was the aim, the assumption being that multimedia would help make illustrations more diverse and interesting.

The thesis resulted in five different portraits. The pencil drawing skills and style developed as desired and some of the experimented techniques will be applied in future illustrations.

Language
Finnish

Pages 62

Keywords

illustration, photorealism, pencil drawing, portrait

Sisältö

1 Johdanto	5		
2 Lähtökohdat	6		
2.1 Lähtötilanne ja toiminta-asetelma	6		
2.2 Viitekehys	7		
3 Kuvittaminen	8		
3.1 Kuvituskuvien merkitys	8		
3.2 Fotorealismi kuvituskuvassa	9		
3.3 Piirtäminen yleisellä tasolla	9		
3.4 Lyijykynä piirrosvälineenä	11		
3.5 Sekatekniikat	12		
3.6 Mallina ihminen: muotokuvapiirtäminen	13		
3.7 Anssi Mikael Okkosen haastattelu	14		
4 Minä piirtäjänä	17		
4.1 Oma piirtämishistoria	17		
4.2 Tyypillisimmät työtapani muotokuvapiirtämisessä	20		
4.3 Valmistautuminen kuvitusprosessiin	21		
5 Työprosessi	23		
5.1 Inspiraation lähteet osana kuvitusprosessia	23		
5.2 Kuvitus 1	24		
5.2.1 Kelly Smith	24		
5.2.2 Lyijykynäpiirros ja fotomontaasi	25		
5.2.3 Arviointi	29		
5.3 Kuvitus 2	30		
5.3.1 Emma Leonard	30		
5.3.2 Lyijykynäpiirros ja digitaalinen maalaus	31		
5.3.3 Arviointi	35		
		5.4 Kuvitus 3	37
		5.4.1 Cecilia Carlstedt	37
		5.4.2 Lyijykynäpiirros ja vesivärimaalaus	38
		5.4.3 Arviointi	44
		5.5 Kuvitus 4	45
		5.5.1 Iain Macarthur	45
		5.5.2 Lyijykynäpiirros ja tussi	46
		5.5.3 Arviointi	52
		5.6 Kuvitus 5	53
		5.6.1 Ricardo Fumanal	53
		5.6.2 Kahden kuvan yhdistäminen	54
		5.6.3 Arviointi	60
		6 Pohdinta	61
		Lähteet	62

1 Johdanto

Piirtäminen on lapsesta asti ollut minulle mieluista. Piirtämisasiheet ovat vaihdelleet iästä riippuen aina sen hetkisten intressien mukaan: esimerkiksi kymmenkesäisenä ratsastusta harrastaessani yleisin piirroksissani esiintyvä aihe olivat hevoset. Myöhemmin kiinnostuin enemmän muotokuvien piirtämisestä, johon olen nykyisin keskittynyt. Myös piirustusvälineeni ovat vuosien saatossa vaihdelleet: olen kokeillut tusseja, maalannut vesiväreillä ja värittänyt puuväreillä, sekä tietenkin piirtänyt lyijykynällä, jonka olen sittemmin omaksunut minulle mieluisimmaksi piirustusvälineeksi.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää omaa kuvitustyyliäni ja löytää oman tyylini kulmakivet. Sukellan työprosessissa manuaalisen kuvittamisen maailmaan. Kuvitustekniikoista valitsin omien intressieni pohjalta lyijykynäpiirtämisen ja sillä toteutetut kuvitukset tarkemman tarkastelun kohteeksi. Tutustumalla inspiraation lähteinä toimiviin ammattilaiskuvittajiin ja heiltä otettujen vaikutteiden kautta tein useita kuvituksia ja luonnoksia, joissa kokeilin lyijykynäpiirroksen lisäksi myös muita tekniikoita. Pyrin myös hiomaan ja kehittämään jo olemassa olevaa piirustustaitoani paremmaksi. Toiveenani on oppia piirtämään fotorealistisia, valokuvamaisen tarkkoja piirustuksia, sekä kehittymään monipuolisemmaksi kuvittajaksi. Opinnäytetyöprosessissa oman kuvitustyylin kehittymistä seurataan muotokuvapiirrosten kautta. Muotokuvapiirtämistä pidetään hyödyllisenä, sillä muotokuva on mitä soveliaim kohde ihmisen oikealle aivopuoliskolle, joka on erikoistunut kasvojen tunnistamiseen (Edwards 1999, 8).

Mielestäni käsin piirtämisen taito on tärkeä vahvuus graafisella suunnittelijalla. Näin on mahdollista erottua entistä selvemmin työmarkkinoilla kilpailijoista ja muista alan harjoittajista. Etenkin kun käsin tehty piirrosjälki on aina persoonallista, eikä yleensä kovin helposti kopioitavissa. Ammatillisessa mielessä piirtäminen on perustaito, josta voi ammentaa taitoja muuhunkin suunnittelutyöhön. Koska kuvia käytetään viestinnässä, on niitä hyvä osata tarvittaessa valmistaa myös itse.

Pohtiessani opinnäytetyölleni sopivaa aihetta pyrin valitsemaan sellaisen aiheen, josta en ollut vielä saavuttanut riittävää tieto- tai taitotasoa, mutta josta halusin tietää enemmän ja oppia uutta. Piirtämiseni oli muutenkin jäänyt ennen opinnäytetyöprosessiin ryhtymistä todella vähälle ajan puutteesta johtuen, ja huomasin usein havahtuvani siihen, että haluaisin piirtää enemmän. Lisäksi halusin opintojeni lopuksi tehdä jotain itsenäistä. Työharjoittelussa ja eri projekteissa työskennellessäni tein paljon erilaisia toimeksiantoja, joten tähän tilanteeseen vapaamuotoisempi tutkiskeleva projekti tuntui luonnolliselta valinnalta. Tulevaisuudessa, ainakaan työelämän ohessa harvoin tulee mahdollisuutta ryhtyä vastaavaan prosessiin muuten kuin omalla vapaa-ajalla ja mielenkiinnon puitteissa.

2 Lähtökohdat

2.1 Lähtötilanne ja toiminta-asetelma

Lähtökohta opinnäytetyölle oli halu piirtää käsin nykyistä enemmän ja kehittää olemassa olevaa piirustustaitoa paremmaksi. Opinnäytetyöprosessi alkoi tiedonhankinnalla ja perehtymällä kuvittamiseen yleisellä tasolla. Tavoitteena oli saavuttaa ymmärrys käsiteltävästä ilmiöstä vaikka sitä käsiteltiin rajatusti valittujen tekniikoiden kautta.

Tiedonhankinta koostui aiheesta kertovasta kirjallisuudesta ja Internetistä. Kiinnitin tosin huomiota vain sellaiseen tietoon, jonka koin aiheen kannalta hyödylliseksi. Haastattelin myös kuvataiteilija Anssi Mikael Okkosta, joka on erikoistunut lyijykynillä piirrettyihin ihmisfiguureihin. Haastattelun kautta pyrin saamaan tietoa ja vinkkejä piirtämiseen liittyen.

Prosessin aluksi lähdin kartoittamaan millaisista kuvitustyyleistä pidin. Laadin keräämistäni inspiroivista kuvituksista kollaasin (kuva 1). Kuvia yhdistää ihmisfiguuri, mustavalkoisuus sekä hieman erikoisemmat aiheisällöt. Kollaasiin valittujen kuvien pohjalta lähdin hakemaan lisää inspiraatiota eri kuvittajilta.

Opinnäytetyön johtoajatuksena oli kehittyä kuvittajana kokeilevan työprosessin avulla. Omaa tyyliä ja piirustustaitoja pyrittiin kehittämään kokeilemalla inspiraation lähteiltä saatujen vaikutteiden yhteensovittamista omaan työskentelyyn. Valitsin tarkempaan tarkasteluun muutamien kiinnostavan kuvittajan, koska minua kiinnosti, mikä oli kuvittajille ominaista ja millaisia kuvituksia he pääasiassa tekivät. Samalla halusin kartoittaa, millaisia kuvittamisen mahdollisuuksia oli ylipääntään olemassa. Tarkoituksena oli selvittää, sopisivatko eri sekatekniikat oman piirustustyylin rinnalle, jotta kuvitustyylini voisi kehittyä moni-

Kuva 1. Kollaasi inspiroivista kuvitustyyleistä.

puolisemmaksi. Monet ammattilaiskuvittajat suosivat useamman kuvitustekniikan käyttöä samassa työssä, joten opinnäytetyön hypoteesina oli, että sekatekniikoilla on harkitusti käytettynä mahdollista rikastuttaa esimerkiksi lyijykynällä tehtyjä kuvituksia. Kyse oli eräänlaisesta oppimisprosessista, jossa oppia ja inspiraatiota haettiin ammattilaiskuvittajilta, näitä kuitenkin matkimatta. Inspiroituminen voi olla työstä riippuen aivan pienenkin asian - kuten esimerkiksi tietyn kuvitusaiheen tai erilaisen piirustustekniikan - soveltamista omiin töihin.

Oman piirtämistäidon ja kynän jäljen kehitystä seurataan koko prosessin ajan. Jotta omaa kuvitustyyliä voidaan kehittää, on tärkeää tarkastella itseään kuvittajana ja omia työtapoja. Vanhoja piirustustöitä tutkimalla voidaan hahmottaa aiempien kuvitusten tyyli ja kehittymistä vaativat kohteet.

Tein projektin aikana useita erilaisia kuvituksia, joissa pyrin samaan aikaan sekä kokeilemaan uusia kuvitustekniikoita että kehittämään lyijykynäpiirrosjälkeäni paremmaksi ja realistisemmaksi. Toiveena oli oppia tekemään fotorealistisia muotokuvia ja kuvituksia. Piirsin kuvituksia melko vapaasti, koska taustalla ei ollut toimeksiantoa. Tärkeintä oli kehitys, joka piirrosjäljessä tapahtui prosessin edetessä. Opinnäytetyöllä ei siten ollut varsinaista päämäärää, tai sen ei voi koskaan sanoa olevan täysin valmis, koska kehittyminen on jatkuvaa.

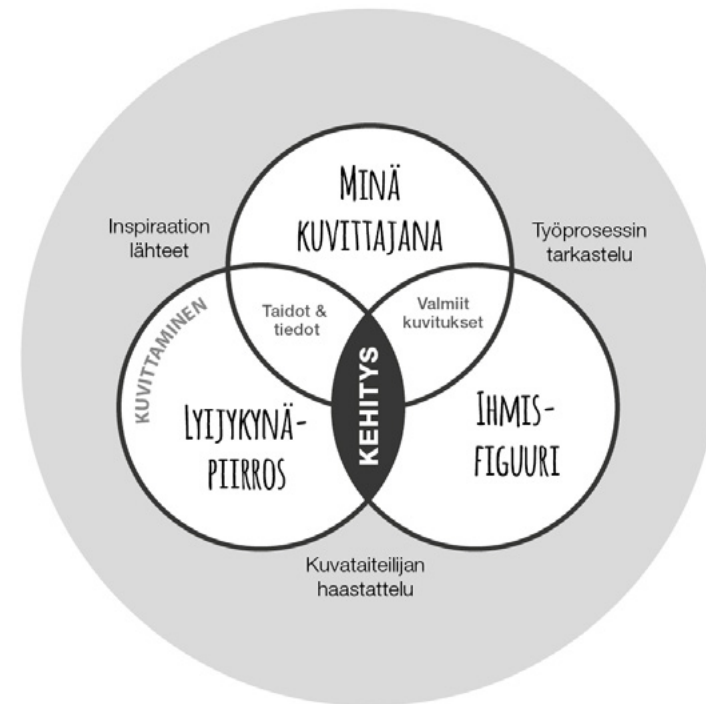
Työprosessin kuvaus on olennainen osa toiminnallista opinnäytetyötä. Keskityn kuvaamaan ne työvaiheet, joilla on ollut vaikutusta kuvituksia tehdessä.

2.2 Viitekehys

Opinnäytetyön visuaalisesta viitekehystä (kuva 2) käy tarkemmin ilmi, kuinka eri asiat kohtaavat työprosessissa. Oman kuvitustyylin kehitysprosessin keskiössä ovat kuvittaja (minä), lyijykynäpiirros yhtenä kuvittamisen osa-alueena sekä ihmisfiguureihin keskittynyt muotokuvapiirtäminen.

Prosessissa minä kuvitan lyijykynäpiirroksella erilaisia muotokuvia. Omat lähtökohdat eli piirustustaidot, aiempi tietämys aiheesta sekä henkilökohtaiset intressit ovat kehitysprosessin perusta. Inspiraation lähteinä toimivilta kuvittajilta saadut vaikutteet antavat suuntaa ja ideoita

prosessin alkuun. Kuvittamisen tekniikoista lyijykynäpiirroksen lisäksi myös muutamat eri sekatekniikat ovat tarkastelun kohteena. Taiteilija Anssi Mikael Okkosen haastattelu on tärkeä osa opinnäytetyöprosessin tietopohjaa, sillä haastattelun kautta saatuja tietoja ja vinkkejä hyödynnetään työprosessin aikana. Kuvitusprosessissa syntyneiden ihmisten muotokuvien kautta tarkastellaan kehitysprosessia.

Kuva 2. Visuaalinen viitekehys.

3 Kuvittaminen

3.1 Kuvituskuvien merkitys

Kuva on graafiselle suunnittelijalle yksi tärkeä työväline. Sillä ilmaistaan ja viestitään aina jotain. Kuvalla herätetään ihmisen uteliaisuutta, ja se voi selkiyttää, havainnollistaa ja elävöittää sellaisia asioita, joita on vaikea kuvittaa muilla esityksillä tai valokuvilla. Loirin ja Juholin (1998) mukaan hyvä kuva voikin korvata tuhat sanaa. Kuvan viesti tavoittaa vastaanottajan tekstiä paremmin, koska sen vastaanottaminen ei vaadi yhtä paljon aktiivisuutta kuin sanallinen viesti. Kuvan ymmärtämiseen ei tarvita kielitaitoa eikä muitakaan erityisvalmiuksia. (Loiri & Juholin 1998, 52.)

Käsitteellä kuva on monta merkitystä: verbaalisessa kielessä se voi tarkoittaa tekstin synnyttämää mielikuvaa, kun taas visuaalisuutta tutkittaessa se tarkoittaa kaikkea sitä, mikä havaitaan silmin. Visuaaliset kuvat voidaan vielä tarkemmin rajata representaatioiksi eli jollakin välineellä tehdyiksi kuvallisiksi esityksiksi. (Ylimartimo-Brusila 2003, 9.) Kuva voi siten olla konkreettinen kaksi- tai kolmiulotteinen visualisointi, piirustus, maalaus, valokuva, veistos, tai ylipäänsä millä tahansa tekniikalla mille tahansa materiaalille tuottama tai valmistama esine (Ahjopalo-Nieminen 1999, 7).

Tulkinta kuvan alkuperäisestä tarkoituksesta yhdistää kuvan tekemisen varjon vangitsemiseen. On esitetty, että ihminen keksi tehdä kuvan piirtämällä tikulla varjonsa ääriiviivat hiekkaan. Suomalaisen kuva-sanan etymologiassa viitataan muutamiiin varhaisiin sanoihin, joilla tarkoitettiin varjoa. (Töyssy-Vartiainen-Viitanen 1999, 247.)

Kuva rakentuu peruselementeistä, joita ovat piste, viiva, neliö, kolmio, ympyrä sekä muut avaruudelliset kuviot. Kuvan sommittelu perustuu kultaiseen leikkaukseen, dynaamiseen ja staattiseen rakenteeseen sekä

väreihin ja valööreihin. (Ahjopalo-Nieminen 1999, 19.) Jotta muotojen ja värien variaatioista tulisi kuva, niistä pitää muodostua jokin hahmo ja tausta, joka on sitoutunut johonkin sisällölliseen ideaan. Värit ja muodot eivät yksistään vielä muodosta kuvaa, vaikka pelkistäessä mennään lähelle sitä. (Ylimartimo-Brusila 2003, 10.)

Ihmisen mielessä syntyvät mielikuvat toimivat luonnoksina kuvittamiselle. Kuvittaja muuntaa verbaalisen tekstin näiden omien mielikuvien sa kautta kuviksi käyttäen tilanteeseen sopivia erilaisia kuvan tekemisen tekniikoita.

Kuvituskuvilla on paljon erilaisia merkityksiä. Ne viihdyttävät katsojaa, somistavat tai tukevat viestin sanomaa. Kuvittaminen yhdistetään usein erilaisten satukirjojen, runojen, tarinoiden ja novellien kuvituksiin. Ne välittävät visuaalista viestiä ruokkien katsojan mielikuvan syntymistä. Kuva voi toimia tekstin tukena, lisäten sen informatiivisuutta auttaen lukijaa ymmärtämään ja jäsentämään sitä. (Ahjopalo-Nieminen 1999, 14–16.) Ylimartimon ja Brusilan (2003) mukaan kuvat voivat tehdä informaation välittämisen realistisemmaksi ja yksityiskohdiltaan tarkemmaksi kuin verbaalisen viestin avulla on edes mahdollista (Ylimartimo & Brusila 2003, 11). Kuva on myös oleellinen osa julkaisujen sivuntaittoa. Sillä pyritään herättämään huomiota: kuva huomataan yleensä ensin. Kuva voi tosin toimia julkaisujen sivuntaitossa myös pelkääntään viihteellisenä tai koristeellisenä elementtinä. (Ahjopalo-Nieminen 1999, 7, 16.)

Kuvittamisen ja kuvataiteen välinen ero on Ahjopalo-Niemisen mukaan kuin veteen piirretty viiva. Taidetta pidetään kuitenkin enemmän mystisenä ja vaikeasti ymmärrettävänä, kun taas kuvituskuva toimii aina jonkun asian tukena, sitä havainnollistavana, korostavana tai ohjaavana elementtinä. (Ahjopalo-Nieminen 1999, 14.)

3.2 Fotorealismi kuvituskuvassa

Realistinen taide perustuu aistittuun ja koettuun todellisuuteen. Realismin isän, taidemaalari Gustave Courbetin mukaan mikään aihe ei ole taiteilijalle liian vähäinen, arkinen tai ruma. Realismin yhteydessä puhutaan myös naturalismista, jolla tarkoitetaan äärimmäisen tarkkaa, usein katsojan mielipiteisiin tietoisesti vaikuttavaa todellisuudenkuvasta. (Töyssy ym. 1999, 108.)

Käsitteellä fotorealismi tarkoitetaan valokuvamaisen realistista taidetta. Fotorealismissa kuvien mallina ja kuvan tekemisen lähtökohtana ei ole niinkään itse todellisuus, vaan valokuvat siitä. Taiteilija pyrkii lähtökohdaisesti jäljentämään valokuvan mahdollisimman tarkasti. Fotorealismi syntyi 1960-luvulla Yhdysvalloissa vastapainoksi abstraktille ilmaisulle ja sitä kutsuttiin myös uudeksi realismiksi. (Hartikainen 2013.)

Eismannin (2005) mukaan fotorealistisen kuvan ei tosin tarvitse esittää todellista tapahtumaa tai maisemaa. Kyse on pikemminkin siitä, että niissä viitataan realismiin, ja koska ne ovat niin hyvin tehtyjä, kuvan katsoja myöntää ne todellisuudeksi, vaikka kuvan aihe esittäisi jotain täysin mahdotonta. (Eismann 2005, 406.)

3.3 Piirtäminen yleisellä tasolla

Kukaan ei osaa heti synnyttyään kävellä, kirjoittaa tai puhua kieliä. Ahjopalo-Niemisen (1999) mukaan sama koskee myös piirtämisen taitoa. Se on kuin mikä tahansa muu taito, sen voi oppia harjoittelemalla. Värien käyttämisen ja tekniikoiden hallinnan oppii vain kokeilemalla niitä, heittäytymällä ennakkoluulottomasti värien ja muotojen maailmaan. (Ahjopalo-Nieminen 1999, 6.)

Mutta mitä piirtäminen tarkalleen ottaen on? Edwardsin (1999) mukaan piirtäminen on yksinkertaisimmillaan sen kopioimista, mitä nähdään

kuvatasossa. Kuvataso on kuvitteellinen läpinäkyvä taso, joka sijaitsee piirtäjän kasvojen edessä silmien tasossa. Kuvatason avulla kuvittaja näkee ympäristön, ikään kuin se olisi litistetty valokuvan lailla läpinäkyvään kuvatasoon. Kolmiulotteinen kuva muutetaan kaksiulotteiseksi, litteäksi kuvaksi jonka jälkeen kuvittaja kopioi tasolla näkemänsä, yksittäiset havainnot piirustuspaperille. Piirtämisen tarkoituksena ei ole pelkästään tiedon arkistointi vaan myös ainutkertaisen havainnon tallentaminen, kuinka kukin henkilökohtaisesti asia näkee. (Edwards 1999, 99, 102.)

Edwardsin (1999) mukaan piirtäminen on vahvasti kietoutunut yhteen näkemisen kanssa. Nähdyn esineen, henkilön tai maiseman piirtämisen kokonaisvaltainen taito koostuu viidestä näkemiseen perustuvasta taidosta, joita ovat:

1. Ääriiviivojen näkeminen

Piirtämisessä ääriiviiva on se kohta, jossa kaksi asiaa koskettavat toisiinsa. Ääriiviiva muodostaa kahden kohteen väliin rajapinnan, jaetun ääriiviivan. Esimerkiksi kuvassa olevalla ihmishahmolla on yhteinen ääriiviiva taustan kanssa. (Edwards 1999, 95.)

2. Tyhjän tilan näkeminen

Piirtämisessä käytetään termejä negatiiviset tilat ja positiiviset muodot. Esimerkiksi kuvassa oleva ihmishahmo on positiivinen muoto, kun taas hahmon takana oleva tausta on negatiivinen tila. Nimestään huolimatta negatiiviset tilat ovat yhtä tärkeitä kuin positiiviset muodot. Tyhjiin tiloihin ei normaalisti tule kiinnitettyä huomiota, joten piirtäjällä tuskin on aikaisempia, ulkoa opittuja malleja tyhjiin tilojen muodoille. Näin Edwardsin mukaan pitäisi osata nähdä ja piirtää tyhjät tilat oikein. Negatiivisilla tiloilla on yhteinen ääriiviiva kohteen kanssa: piirtäessään tyhjiin tilojen ääriviivat tulee samalla piirtäneeksi myös varsinaisen kohteen. (Edwards 1999, 116-119.)

3. Suhteiden näkeminen (perspektiivi)

Taitava oikeassa mittasuhteessa ja perspektiivissä piirtäminen yhdistää ääriviivat, tyhjätilat sekä valot ja varjot visuaalisen logiikan mukaan. Taito edellyttää erityisesti järjenvastaisten havaintojen hyväksymistä sellaisenaan. Tiedetään esimerkiksi, että katot ovat litteitä ja huoneiden nurkat suorakulmaisia, mutta kuvatasolla katon ääriviivat eivät välttämättä ole vaakatasossa, eikä nurkkien kulmat ole suorakulmia. Tällainen visuaalinen ristiriita täytyy oppia hyväksymään ja piirtää vain se, mitä kuvatasolla todella näkyy. Asiat täytyy nähdä niin kuin ne todellisessa maailmassa ovat. Ennakkoarviot ja ulkoa opitut kaavamaiset ajattelutavat tulisi siirtää syrjään ja pyrkiä vastustamaan vääriä tulkintoja siitä, mitä luullaan näkevänsä sen sijaan, että katsottaisi tarkasti, mitä todella nähdään. (Edwards 1999, 139, 142.)

4. Valon ja varjon näkeminen

Opetellessa piirtämään täytyy tietoisesti opetella näkemään valot ja varjot, joiden luonnollinen logiikka mahdollistaa kolmiulotteisten kuvien ja syvyysvaikutelman piirtämisen. Menetelmää kutsutaan valon logiikaksi, joka tunnetaan tutummin käsitteenä varjostaminen. Muotojen päälle lankeava valo muodostaa valot ja varjot loogisella tavalla. Valo kohdistuu valon lähdettä lähinnä olevaan osaan, ja varjot heittäytyvät sinne, mihin valon tulo estyy. Edwardsin (1999) mukaan ääriviivojen näkeminen johtaa muotojen näkemiseen (negatiiviset tilat ja positiiviset muodot) ja mittasuhteessa sekä perspektiivissä piirtämiseen.

Nämä taidot taas johtavat valöörien näkemiseen. Valööreillä tarkoitetaan valojen ja varjojen eri tummuusasteiden sävyeroja. Täydellinen valööriskala alkaa puhtaan valkoisesta ja päättyy täysin mustaan: ääripäiden väliin mahtuu tuhansia pienen pieniä sävyeroja. Lyijykynäpiirroksessa vaalein mahdollinen valo on paperin valkoinen väri, kun taas tummin alue on siellä, missä kynän viivat on piirretty niin tiiviisti kuin mahdollista. (Edwards 1999, 194-195.) Valööripiirustuksessa ääriviiva hylätään kokonaan ja muoto saadaan aikaan yksinomaan valöörien vaihtelulla (Oja 1957, 66-67).

5. Kokonaisuuden näkeminen

Voidakseen sulavasti yhdistää piirtämisen osataidot on hallittava kaikki viisi perustaitoa. Viidettä taitoa, kokonaisuuden hahmottamista, ei opetella, vaan se ikään kuin opitaan itsestään neljän muun taidon oppimisen tuloksena. Mutta näistä neljästä ensimmäisestä taidosta yhtäkään ei voi jättää väliin eikä yhdenkään yli voi hypätä. On tosin olemassa ns. ylimääräisiä perustaitoja, kuten muistista ja mielikuvituksesta piirtäminen. Myös eri aiheiden piirtämistä voi harjoitella sekä kehittää piirtämisen tekniikoita, mutta Edwardsin (1999) mukaan opittuaan nämä viisi perustaitoa pitäisi osata piirtää näkemänsä asiat realistisesti. Kaikki seitsemän taitoa yhdessä muodostavat täydellisen piirtämisen kokonaisvaltaisen perustaidon. Taidot sulautuvat yhdeksi taidoksi ja muuttuvat ajan mittaan automaattisiksi. (Edwards 1999, XIII- XIV.)

3.4 Lyijykynä piirrosvälineenä

Lyijykynä lienee nykyään yleisimmin käytetty piirustusväline (Oja 1957, 13). Ennen lyijykynän keksimistä piirrettiin hopeapiirtimellä, jossa hopeakarke oli kiinnitetty metallivarteen. 1500-luvulla tuli käyttöön myös grafiittikynä. Lyijykynä yleistyi piirustusvälineenä varsinaisesti 1700-luvun lopulla. Vaikka usein puhutaan lyijykynästä, on sen nimi harhaanjohtava, sillä siinä ei ole lainkaan lyijyä, vaan kynän väriä luovuttavaa ainetta valmistetaan puristamalla saven ja grafiitin seoksesta. (Ahjopalo-Nieminen 1999, 24.)

Lyijykyniä on saatavissa eri kovuusasteina (kuva 3). Kynät luokitellaan seuraavasti: 9H, 8H, 7H, 6H, 5H, 4H, 3H, 2H, H, F, HB, B, 2B, 3B, 4B, 5B, 6B, 7B, 8B, 9B, josta 9H on kovin ja 9B pehmein. Kynän kovuus tai pehmeys riippuu saven määrästä: grafiittipitoiset B-sarjan kynät ovat pehmeitä, kun taas savipitoisen, kovan kynän tuntee H-kirjaimesta. (Ahjopalo-Nieminen 1999, 24.)

H-kynillä saa aikaan herkkiä linjoja ja yksityiskohtia, mutta piirtämiin ja varjostamiseen sopivat parhaiten pehmeät B-kynät. Mitä suurempi B-numero on, sitä samettisemmän mustan jäljen kynä jättää. (Watson 2005, 12.) Ojan (1957) mukaan aloittelijalle ja yleiseen käyttöön soveltuu parhaiten 2B – kynä (Oja 1957, 13).

Kuva 3. Lyijykynien kovuusasteikko.

3.5 Sekatekniikat

Sekatekniikassa (mixed media) yhdistellään useita erilaisia tekniikoita ja materiaaleja samaan teokseen. Lyijykynäpiirustukseen voi lisäksi käyttää esimerkiksi vesivärejä, värikyniä tai erilaisia painomenetelmiä. (Ahjopalo-Nieminen 1999, 52.) Ojan (1957) mukaan erilaisia piirustus-tapoja sopiikin yhdistellä, mutta olisi kuitenkin vältettävä liian monien tapojen soveltamista samaan työhön, koska jälki muuttuu silloin helposti sotkuiseksi. Yksinkertaisuus, valinta ja harkinta ovat tärkeitä. (Oja 1957, 17.) Yhdistelin omissa kuvituksissani lyijykynäpiirustukseen tussipiirrosta, vesivärimaalausta, digitaalista väritystä sekä fotomontaasitekniikkaa. Nämä kaikki olivat minulle entuudestaan tuttuja tekniikoita, mutten ollut käyttänyt niitä yhdessä muiden tekniikoiden kanssa.

Tussikynä on ihanteellinen ääriviivojen piirtämiseen, mutta kynän jälkeä ei voida myöhemmin enää poistaa, joten sen käyttö vaatii varmaa työskentelyä (Watson 2005, 14). Erityisesti ohuella huopakynällä saa tehtyä herkkää ja elävää viivaa (Ahjopalo-Nieminen 1999, 30).

Vesiväreillä pystyy saamaan aikaan monenlaisia vaikutelmia utuisesta maisemasta tarkaan yksityiskohtaiseen kuvaan. Valkoisen paperin on tarkoitus kuultaa värien alta ja jäädä paikoin näkyviin. Värejä käytetään ohuina kerroksina, jolloin ne päällekkäin maalattuina kuultavat toistensa alta. Erityisesti märkien värien leviävää ominaisuutta kannattaa pyrkiä käyttämään hyväksi. (Ahjopalo-Nieminen 1999, 37–38.)

Digitaalinen maalaaminen tarkoittaa tietokoneella tehtävää maalaamista tai väritystä siihen soveltuvalla ohjelmalla. Eniten käytetty, digitaaliseen maalaamiseen soveltuva ohjelma on Adobe Photoshop. Maalatesa digitaalitekniikalla työskentelytila eroaa huomattavasti perinteisistä tekniikoista. Kaikki pensselit, maalit, maalausalustat ja muut tarvikkeet ovat tietokoneohjelmassa itsessään. Suurin ero perinteisen ja digitaalisen maalaamisen välillä on epäsuora työn prosessi. Digitaalisessa maalauksessa tekijä voi jakaa kuvat tasoihin eli layereihin. Näitä tasoja voidaan jokaista muokata erikseen, ja näihin voidaan palata myöhemmin. Myös mahdollisuus perua ja toistaa toimintoja erottavat digitaalisen maalaamisen perinteisen maalaamisen työprosessista. (Lukka 2011, 12-13.)

Fotomontaasissa kuvaan yhdistellään osia useammasta kuvasta. Kyseessä on valokuvan kaltainen teos, joka voidaan tehdä vaikkapa kuvankäsittelyn avulla tai valokuvia leikkaamalla ja liimalla. (Hannula 2014.)

3.6 Mallina ihminen: muotokuvapiirtäminen

Muotokuva kuvaa henkilöä. Tyypillisesti muotokuva on taideteos, joka esittää tiettyä ainutkertaista henkilöä itsensä näköisenä. Muotokuva toimii samalla myös psykologisena luonnehdintana, kuvauksena kohteen olemuksesta ja tavasta olla läsnä. Muotokuva on perinteisesti tehty kuvaamaan kohdetta jossain tietyssä iässä, tai jonkin tärkeän tapahtuman, kuten avioliiton hetkellä. Historiallisesti muotokuvilla on ollut erityinen tarkoitus hallitsijoiden, valtaapitävien ja eliitin kuvaamisessa. (Kovana 2011, 10–11.)

Muotokuvapiirrustuksessa mallit asetetaan yleensä yhteen kolmesta asennosta:

- **Suoraan edestä:** Malli on kasvojen piirtäjää kohden, ja kasvojen molemmat puolet ovat täysin näkyvissä.
- **Profiili:** Mallin kasvoista näkyy sivustapäin piirtäjälle vain joko vasen tai oikea puoli.
- **Puoliprofiili:** Malli on kääntynyt puolittain oikeaan tai vasempaan, niin että hänen kasvoistaan näkyy noin kolme neljäsosaa, eli toinen profiili kokonaan (puolet) ja puolet toisesta kasvonpuoliskosta (yksi neljäsosa koko kasvoista). (Edwards 1999, 198–199.)

Omissa piirroksissani mallien asento riippuu täysin mallikuvassa olevan henkilön asennosta. Siihen voin kyllä vaikuttaa valitsemalla sellaisen mallikuvan, jossa mallin asento on mieluinen, tai ottamalla kuvan itse. Onneksi nykyään Internetistä ja kuvapankeista löytyy runsaasti erilaisia henkilökuvia.

Muotokuvapiirtämistä pidetään hyödyllisenä, koska ihmisen oikea aivopuolisko on erikoistunut kasvojen tunnistamiseen ja siten on hyvä valita kohde, jonka tunnistamisessa se on jo valmiiksi hyvä. Kasvojen piirtäminen kehittää myös mittasuhteiden näkemisen taitoa, koska mittasuhteet ovat olennainen osa muotokuvataidetta. Lisäksi kasvojen piirtäminen on erinomainen harjoitus todellisten havaintojen piirtämiseksi. (Edwards 1999, 8, 163.)

Piirtäjän suuren käsikirjan (2012) mukaan ihmisen muotokuvan piirtäminen on hyvä aloittaa päästä ja kasvoista. Muodot ovat melko yksinkertaiset ja kasvojen yksityiskohtien suhteet on helppo mitata. (Piirtäjän suuri käsikirja 2012, 152.) Kohteen selvästi tunnistettavan piirteiden vangitsemiseksi on kohdetta kuitenkin havainnoitava tarkoin ja pantava merkille jokin kuvattavaksi aiotun ihmisen tärkeä perusominaisuus (Barber 2009, 54).

Muoto- ja henkilökuvia piirräessä on myös hyvä käyttää mallikuvaa apuna. Edwardsin (1999) mukaan henkilön piirtäminen muistista on erittäin vaikeaa, jopa ammattikuvittajille. Todellisen maailman heijastama visuaalinen informaatio on rikasta, monimutkaista ja ainutlaatuista, jota ihmisen visuaalinen muisti pyrkii yksinkertaistamaan, yleistämään ja lyhentämään. (Edwards 1999, 17.) Työskentely valokuvan perusteella auttaa piirtämään mitä todella näkee – ei sitä, mitä odottaa näkevänsä - koska katselukulmaa voi vaihdella (Piirtäjän suuri käsikirja 2012, 168).

3.7 Anssi Mikael Okkosen haastattelu

Vierailin kuvataiteilija Anssi Mikael Okkosen Piirtämisen ilosta -näyttelyssä Lieksassa kesällä 2013. Suoritin samalla vapaamuotoisen haastattelun näyttelyvierailun yhteydessä. Pyrin selvittämään Okkosen piirtämisprosessin ominaispiirteitä. Toiveena oli myös saada vinkkejä omaankin työskentelyyn tutustumalla alalla jo pidempään toimineen ammattilaisen työtapoihin. Olen huomannut oppivani jo pelkästään katselemalla muiden tekemiä piirustustöitä, ja on myös mielenkiintoista kuulla, millaisia valintoja on työprosessin aikana tehty ja kuinka lopputulokseen on päästy. Huomioin pääasiassa sellaiset asiat, jotka koin itselleni ja opinnäytetyöprosessilleni hyödyllisiksi.

Haastateltava, kuvataiteilija Anssi Mikael Okkonen on opiskellut kuvataidetta Kuusamon kansanopiston kuvataidelinjalla ja Porin taidekoulussa. Okkosta inspiroi perinteikäs elämänmuoto, jossa vanhat taidot ja työtavat ovat osana jokapäiväistä elämää. Hänen töiden pääosassa on ihmisfiguuri ja sen kautta avautuva kulttuurinkuvaus, jota käsitellään karjalaisuuden kautta (kuva 5).

Okkonen piirtää lyijykynillä. Hän käyttää eri kovuusasteisia kyniä, kovia H-sarjan kyniä sekä pehmeitä B-sarjan kyniä, saadakseen aikaan mahdollisimman vaihtelevia valöörejä. Okkonen suosii myös töissään voimakkaita kontrasteja: vaaleimmat kohdat hän jättää kokonaan piirtämättä, kun taas tummimpiin varjoihin hän käyttää pehmeintä 9B – kynää. Okkonen käyttää piirtämisen apuna ruudukkoa ja apuviivoja, joiden avulla hän jakaa ensin kohteen osiin yleensä vähintään A3-kokoiselle paperille. Luonnosteltuaan ihmisfiguurin muodon hän aloittaa varsinaisen piirtämisen kasvojen alueelta, yleensä silmistä. Okkonen kertoo jättävänsä piirtämisen aina tiettyyn vaiheeseen lopettamalla sen ajoissa niin, ettei työtä tulisi piirrettyä liikaa ja siinä säilyisi kevyt ote.

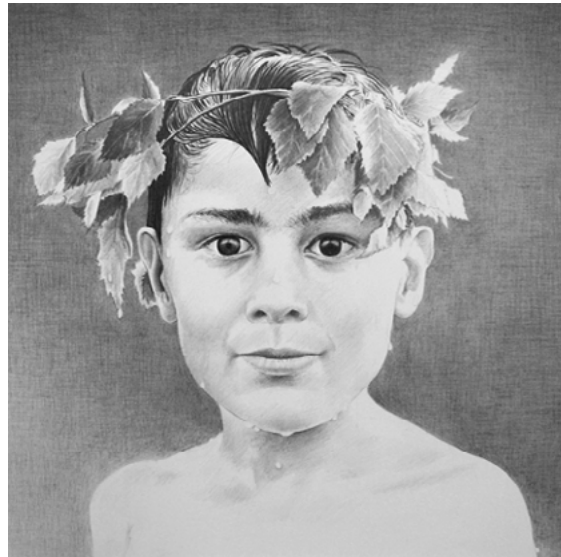
Kuva 4. Lehti-ilmoitus Piirtämisen ilosta -näyttelystä.

Okkonen kertoi käyttävänsä piirrostensa mallina aina valokuvia, jotka hän on itse ottanut. Näin hän voi itse vaikuttaa siihen, mitä kuvassa on ja hän pyrkii suunnittelemaan kuvien sisällöt tarkkaan valoista ja varjoista lähtien. Tehdessään muotokuvia Okkonen kertoi tutustuvansa mielellään etukäteen piirrettävään henkilöön ennen varsinaisen piirtämisen aloittamista, jotta hän saisi siitä mahdollisimman paljon irti piirtämisprosessin aikana. Omien töidensä malleina hän käyttääkin tuttuja ihmisiä, useimmiten ystäviään. Okkonen sanoi myös opetelleensa piirtämään erilaisia materiaaleja ja pintoja tekemällä niistä omia tutkielmia ja siten hän suosittelinkin tutustumaan rohkeasti sellaisiin aiheisiin ja elementteihin, joiden piirtäminen tuntuu haastavalta.

Pyysin haastattelun lopuksi muutamia vinkkejä oman kuvitustyylini kehitysprosessiin. Okkosen mielestä omaa tyyliä kehittäessä tulisi kilpaila ennemmin oman kädenjälkensä kuin muiden kuvittajien kanssa. Olisi tärkeää kehittää jokin sellainen piirre, jonka avulla pystyy erottumaan muista piirtäjistä. Hänen mielestään ei kannata yrittää tehdä huonoa kopiota toisen taiteilijan työstä, vaan pyrkiä luomaan jotain omaa ja ainutlaatuista. Okkonen suositteli myös pienen luonnoskirjan hankkimista. Siihen voisi harjoittaa kevyttä ja rentoa piirtelyä erityisesti ennen varsinaiseen piirtämisprosessiin ryhtymistä, eikä siten tyhjää, puhdas paperi tuntuisi välttämättä niin ahdistavalta.

Tutkittuaan muutamaa tekemääni, vanhempaa piirrosta Okkonen neuvoi hankkimaan H-kynäsarjan aiemmin käyttämieni tummien B-kynien rinnalle. Erityisesti kasvojen hennoissa varjostuksissa ja hiusten piirtämisessä hän neuvoi käyttämään jopa pelkkiä H-kyniä. Siten lopputuloksesta saisi tehtyä kevyemmän ja luonnollisemman. Okkonen neuvoi myös kokeilemaan kaiverrustekniikkaa, jos haluaisin saada tummiin alueisiin lisää elävyyttä ja yksityiskohtia. Tekniikan idea on, että paperille piirretään ensin kovalla H -kynällä urat joiden päälle väritetään pehmeillä B -kynillä. Urat ikään kuin hylkivät tummaa kynän jälkeä, ja nämä kohdat jäävät vaaleiksi.

Okkonen kehotti myös piirtämään vähintään A3-kokoiselle paperille, jonka suurempi koko mahdollistaisi yksityiskohtaisemman piirtämisen. Sain myös neuvon kokeilla apuruudukon käyttämistä piirtämisen apuna erityisesti luonnosteluvaiheessa. Lisäksi Okkonen kehotti tutustumaan muiden taiteilijoiden töihin ja vierailemaan erilaisissa näyttelyissä. Muiden kuvittajien töitä katsellessa voi oppimisen lisäksi nähdä kuvittamisen eri mahdollisuuksia ja mitä kaikkea on tehty ja mahdollista tehdä.

Kuva 5. Ottamiani kuvia Piirtämisen iloista -näyttelystä.

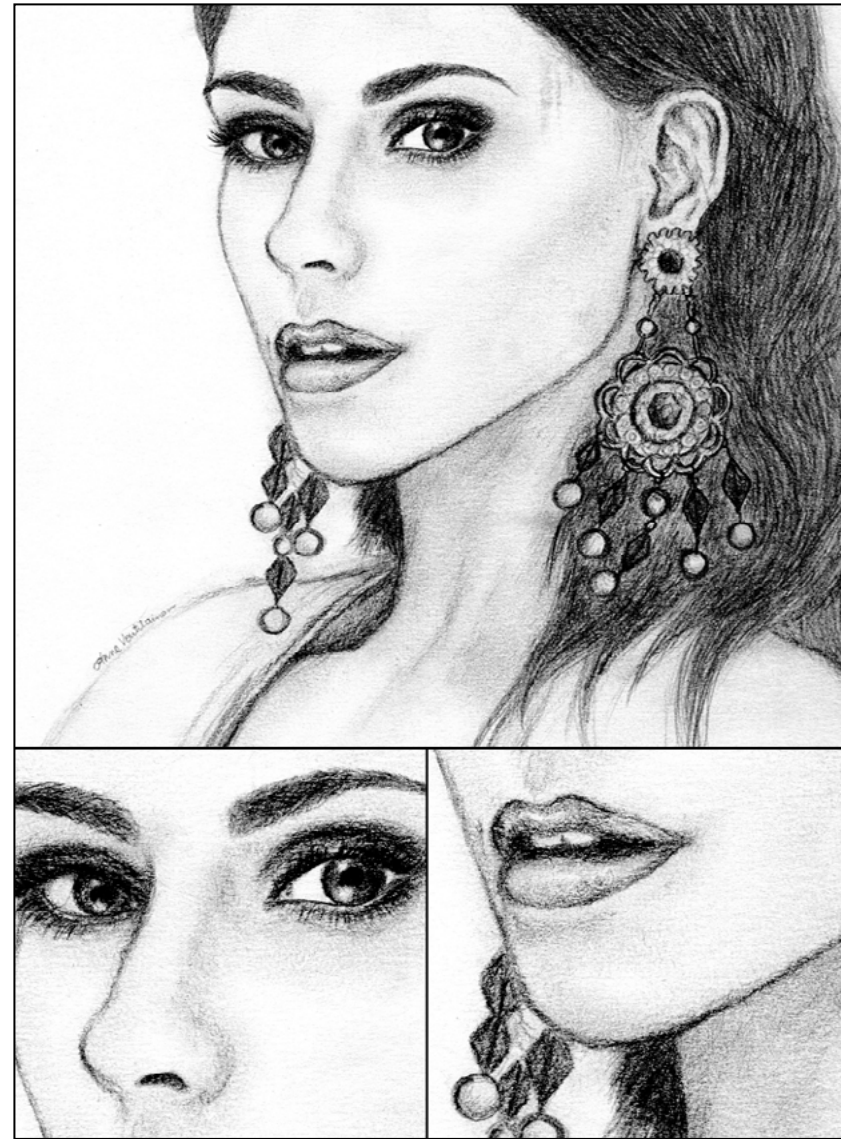
4 Minä piirtäjänä

4.1 Oma piirtämishistoria

Olen aina pitänyt ihmisfiguurien ja muotokuvien piirtämisestä. Kiinnostuin melko nuorena myös realististen kuvien tekemisestä ja yksityiskohtaisesta piirtämisestä. Edwardsin (1999) mukaan kymmenen - yhdentoista ikävuoden jälkeen lasten kiinnostus realistiseen piirtämiseen alkaa kasvaa. Lapset etsivät keinoja, joilla saada piirroksista todellisen näköisiä ja erityisesti muotokuvapiirustus kiehtoo. (Edwards 1999, 78.) Muotokuvia piirtäessä minulle oli tärkeintä saavuttaa yhdennäköisyys piirrettävän kohteen kanssa, enkä ymmärtänyt kiinnittää sen suurempaa huomiota kynän jälkeen. Koin onnistuneeni, kun piirros edes vähän näytti mallikuvaltaan.

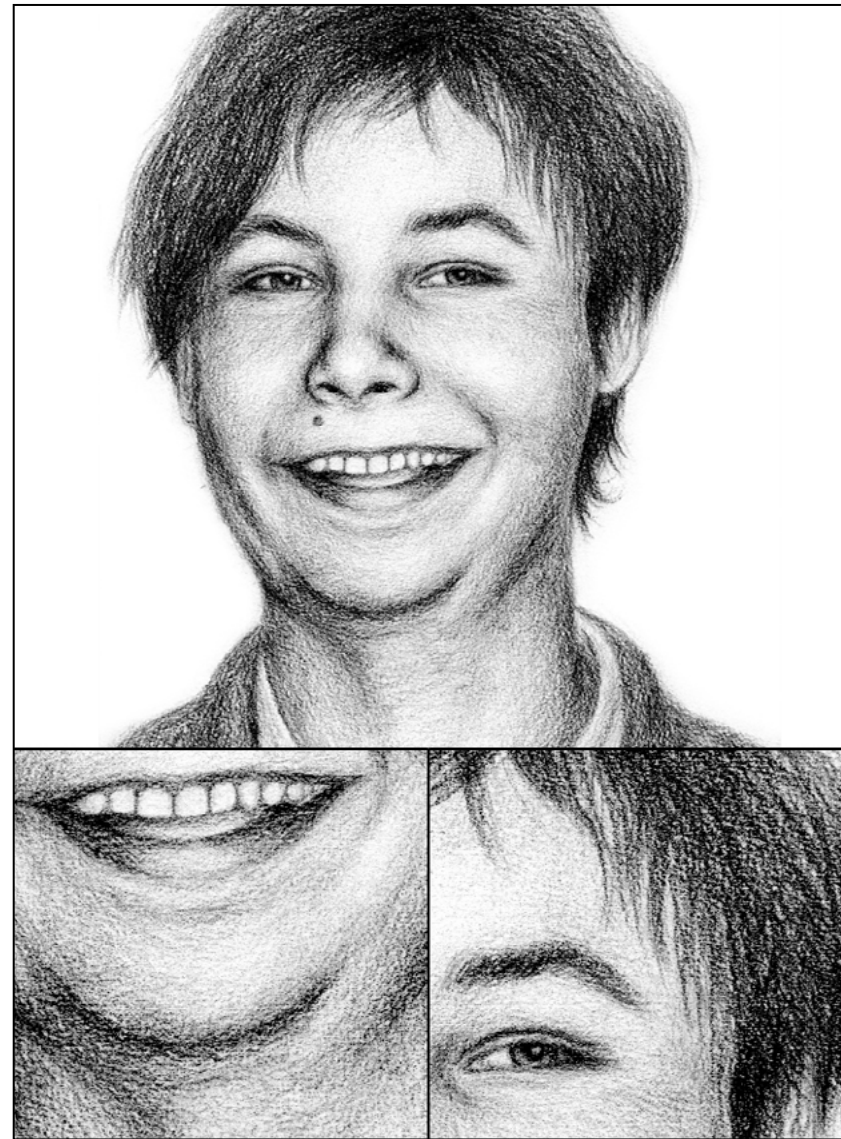
Edwardsin (1999) teorian mukaan lapsuudessa kehittyy myös symbolijärjestelmä, jossa lasten piirtäessä omia lempikuviaan yhä uudestaan ne opitaan lopulta ulkoa. Ajan myötä mielitavat piirtää tietyt kuvan osat, kuten ihmisen kasvot, painuvat lopulta syvälle muistiin ja pysyvät vakiintuneina. Lapsuusvuosien piirustuksista jokainen kehittää oman symbolijärjestelmänsä, josta symbolit on helppo ottaa tarvittaessa esiin ja käyttöön. Tämä voi estää piirtäjää näkemästä asioita tarpeeksi selkeästi, jotta ne voisi myös piirtää. (Edwards 1999, 81.) Yhdennäköisyyden saavuttaminen oli siten aiemmin hyvin vaihtelevaa ja luulen, että siihen on vaikuttanut aiemmat piirustustottumukseni.

Piirsin myös aiemmin oikeastaan pelkällä lyijytäytetekynällä. Vuonna 2007 piirtämäni naisen muotokuva (kuva 6) on esimerkiksi tehty lyijytäytetekynällä. Piirrosta katsellessa huomio kiinnittyy figuuria ympäröivään ääriiviivaan, joka on hyvin vahva ja hallitseva. Muutamia kohtia, kuten nenän muotoa on varjostettu kevyesti, mutta muuten varjostukset ovat melko olemattomia. Hiuksissa ei valöörien vaihteluita juuri ole, vaan ne on piirretty hyvin tasapaksuksi, kasamaiseksi alueeksi.

Kuva 6. Piirros yksityiskohtineen vuodelta 2007.

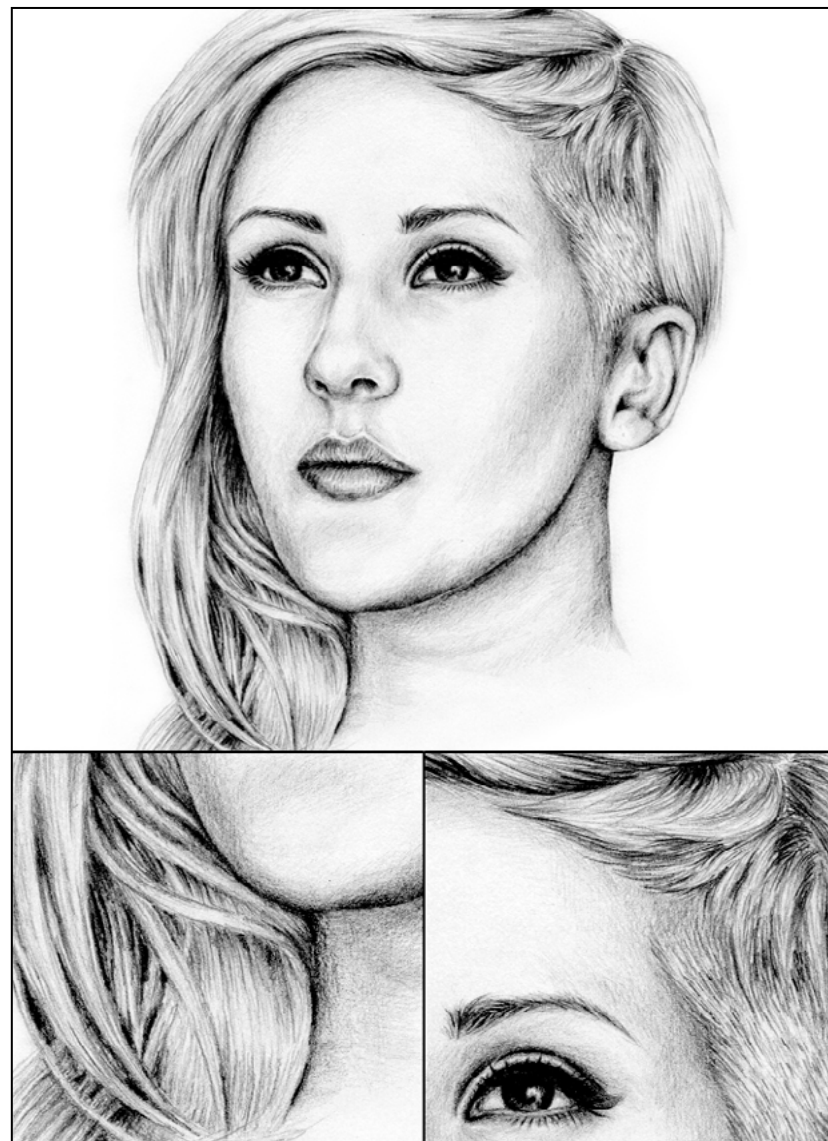
Myöhemmin tutustuin ammattimaisempiin piirustuskyniin ja käytin alussa erityisesti 2B-kynää. Vuonna 2010 piirtämäni muotokuvan (kuva 7) piirrosjäljessä näkyy hyvin selvästi B-kynien käyttöönotto: varjos- tus on aiempaa rohkeampaa, mutta turhan vahvaa esimerkiksi kasvojen alueella, jotka vaatisivat huomattavasti kevyempää piirustusotetta. B- kynien käytön huomaa myös mallin hiuksista, jonka raskas, viivasotku- mainen vaikutelma kielii juuri pehmeiden kynien käytöstä. Valokohdat uupuvat, eikä vaikutelma siten ole luonnollinen. Oja (1957) kehottaa käsittelemään hiuksia suurina, yhtenäisinä massoina. Niistä ei tulisi tehdä epämääräistä viivasotkua, vaan hiusten käsittelyn tulisi liittyä tyy- lilliseen kokonaisuuteen. (Oja 1957, 164.) Piirrosjälki ei ole myöskään kovin tarkkaa tai yksityiskohtaista. Hahmon ympäröivä ääriiviiva on kuitenkin keventynyt eikä ole enää niin hallitseva.

Kuva 7. Piirros yksityiskohtineen vuodelta 2010.

Viimeisimmässä piirroksessani (kuva 8) ennen opinnäytetyöprosessiin ryhtymistä on kehitys ottanut huomattavasti suuremman harppauksen. Käytössä olleiden B-sarjan kynien jälki erottuu, mutta se on kuitenkin keventynyt huomattavasti. Varjostukset ovat paljon luonnollisemmat. Muutamissa kohdissa, kuten leuassa, on tosin vielä havaittavissa vahvahaikaa ääriiviivan käyttöä, jota pitäisi välttää ja pyrkiä mieluummin varjostamaan kohteen luonnollinen muoto esiin. Myös huulissa on vielä turhan vahva reunaviiva.

Hiusten piirtämiseen on tässä kuvassa tosin panostettu aiempaa enemmän. Vaaleiden hiusten piirtäminen on mielestäni muutenkin normaalia haastavampaa, koska valöörien vaihtelu voi olla hyvin vähäistä. Vaikutelma on nyt kuitenkin huomattavasti aiempaa luonnollisempi.

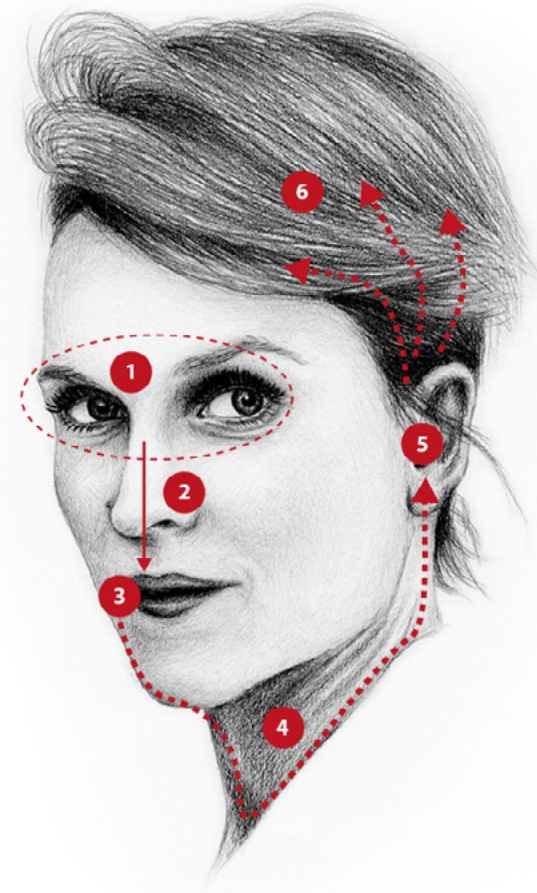
Kuva 8. Viimeisin piirros yksityiskohtineen ennen opinnäytetyöprosessiin ryhtymistä.

4.2 Tyypillisimmät työtapani muotokuvapiirtämisessä

Piirrän lähes poikkeuksetta aina pelkkiä henkilö- ja muotokuvia. Piirtämisprosessini alkaa etsimällä sopivia mallikuvia, sillä en yleensä piirrä ilman mallia. Etsin kuvia yleensä aikakauslehdistä tai Internetistä. En ole aiemmin valokuvannut kuvia itse, sillä olen toistaiseksi piirtänyt vain omaksi ilokseni. Valitsen usein piirtämisen malliksi jonkun tunnetun henkilön, koska minusta tuntuu että silloin piirros useimmiten onnistuu paremmin. Ehkä pieni haaste saada piirros yhdennäköiseksi mallinsa kanssa motivoi piirtämään huolellisesti ja tarkasti kun moni tietää, miltä kohteen pitäisi näyttää. Välillä saatan valita piirrettävän mallin myös pelkän ulkomuodon tai tietyn asennon perusteella.

Aloitan piirtämisen hahmottelemalla ensin lyijykynällä mallin figuurin ja kaikki elementit omille paikoilleen. Olen aiemmin käyttänyt A4-koosta paperia, koska se on tuntunut käytännöllisen kokoiselta. Mittailen tarkasti eri elementtien suhteet, jotta kaikki menisivät oikeille paikoilleen. On nimittäin harmillista, jos on ehtinyt aloittaa yksityiskohtaisen piirtämisen, ja sitten huomaa jonkin elementin olevan aivan väärässä kohdassa. Tarkasti varjostettua jälkeä on ikävä lähteä jälkikäteen pyyhkimään tai muuten koko kuvasta voi tulla epäsymmetrinen ja vääristyneen näköinen. Siten hieman erikoisemmat kuvakulmat vaativat tarkkaa havainnointia ja tuovat piirtämiseen omat haasteensa.

Muotokuvaa piirtäessä etenen yleensä tietyssä järjestyksessä (kuva 9). Aloitan tarkan piirtämisen aina kasvoista ja piirrän silmät ensin. Etenen yleensä T- muodostelmassa piirtämällä silmien jälkeen nenän ja suun. Kasvojen muotoja lähden yleensä varjostamaan näiden jälkeen. Hiukset piirrän lähes poikkeuksetta viimeisenä. Niiden piirtäminen on aina tuntunut haastavalta, enkä ole niiden tekemisessä mielestäni erityisen hyvin onnistunutkaan. Asiaa pohtiessani syy voi olla siinä, etten ehkä jaksa enää piirtämisprosessin loppuvaiheessa keskittyä niin tarkasti monimutkaisten hiusten piirtämiseen. Etenkin, jos muotokuva alkaa jo

Kuva 9. Yleisin etenemisjärjestys muotokuvapiirroksessa .

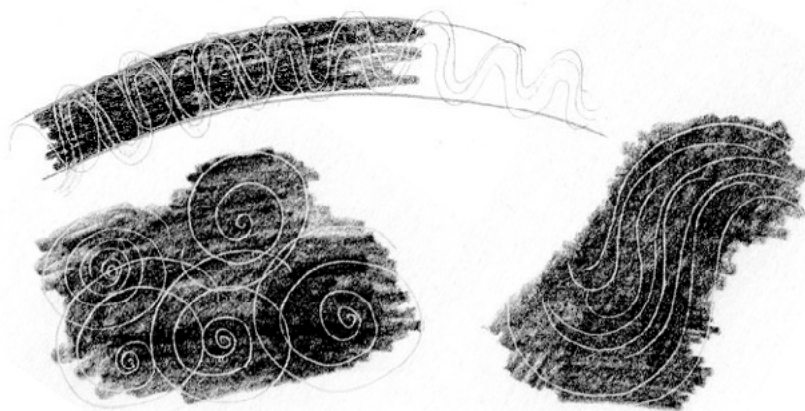
muuten olla valmis ja se muistuttaa malliaan, en välttämättä jaksa enää panostaa hiusten tarkempaan piirtämiseen. Kohteen päällä olevat vaatteet jätän myös usein piirtämättä tai hahmottelen ne vain parilla viivalla.

Piirtämiseni on yleensä melko hidasta ja tarkkaa. Aloitan lyijykynällä piirtämisen kevyesti ja tummennan piirrosjälkeä tarvittaessa kerrostamalla. Pyrin tekemään mahdollisimman pehmeää varjostusjälkeä.

4.3 Valmistautuminen kuvitusprosessiin

Ennen varsinaisten kuvitusten aloittamista tein muutamia, yksinkertaisia piirtämisharjoituksia Anssi Mikael Okkosen haastattelun kautta saamieni vinkkien ja ohjeiden perusteella. Tarkoituksena oli hakea tuntumaa piirtämiseen ja tehdä muutamia luonnoksia ennen varsinaiseen prosessiin siirtymistä.

Hankin ensimmäiseksi paremmat piirustusvälineet: täydellisen H- ja B- kynäsarjan, hiilikumin, ison A3 –kokoisen piirustuslehtiön sekä pienen luonnoskirjan. Aloitin tutustumalla ensin uusiin kyniini. Erityisesti H- kynät olivat itselle uusi tuttavuus ja siten niiden käyttöä piti aluksi hieman harjoitella. Tein eri kovuusasteisista kynistä valöörkartan (kuva 3 sivulla 11), josta olisi myöhemmin apua pohtiessani, mitä kynää olisi milloinkin hyvä käyttää. Harjoittelin Okkosen suosimaa kaiverrustekniikkaa (kuva 10), jossa H –kynillä tehdyn piirrosjäljen päälle väritetään

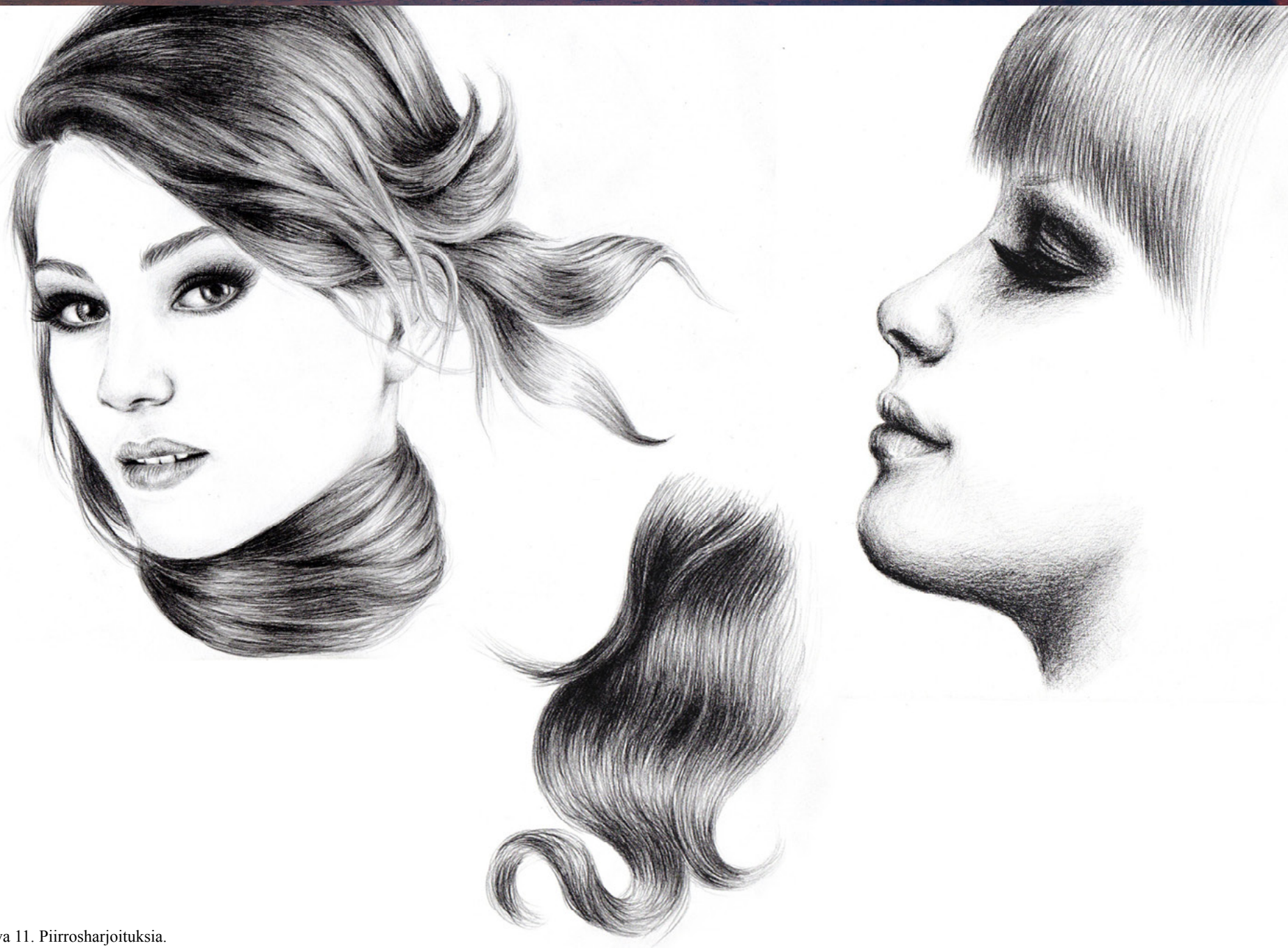

Kuva 10. Kaiverrustekniikkaa.

pehmeillä B -kynillä. Halusin oppia käyttämään kyseistä tekniikkaa, jotta voisin hyödyntää sitä tulevissa kuvituksissani. Piirtelin myös sellaisia elementtejä, jotka olin aiemmin kokenut vaikeiksi tehdä: pääasiassa erilaisia kasvojen piirteitä ja hiuksia (kuva 11), koska niiden piirtämisessä koin minulla olevan eniten kehitettävää. Samalla sain tuntumaa piirtämiseen ennen kuin ryhdyin tekemään varsinaisia kuvituksia.

Tutustuin piirustusharjoitusten ohella myös piirtämisestä kertovaan kirjallisuuteen ja silmäilin muutamia piirustusoppaita. Koska ihminen piirtämisen kohteena on minulle jo sen verran tuttua, en kokenut, että esimerkiksi ihmisen anatomiasta kertovasta kirjallisuudesta olisi ollut minulle merkittävää hyötyä. Kirjallisuutta tärkeämmässä roolissa olivat taiteilija Okkoselta saadut vinkit, koska ne pohjautuivat hänen omiin kokemuksiinsa ja kuvastavat siten paremmin piirtämisen todellisuutta.

Osallistuin myös neljäpäiväiselle lyjykynäpiirustuskurssille ennen varsinaisten kuvitusten piirtämisen aloittamista. Kurssilla tavoitteenani oli lähinnä oppia käyttämään H- ja B-sarjan kyniä monipuolisemmin, jotta minulla olisi paremmat edellytykset tehdä tulevia kuvituksia onnistuneesti. Kurssilla piirrettiin erilaisia asetelmia ja Croquis – piirroksia. Ne ovat luonnosmaisia, nopeita piirroksia elävästä mallista. Elävän mallin piirtäminen on erinomaista harjoitusta ihmisruumiin erilaisten muotojen ja asentojen piirtämiseen. Piirtämällä elävää mallia välttyy työstämästä piirrosta liikaa, koska keskitytään sen sijaan tallentamaan mallin asentoa ja ominaispiirteitä, ennen kuin hän liikkuu. Työskennellessä nopeampaa tahtia elävän mallin piirtäminen opettaa vapautumaan ja joustamaan. (Piirtäjän suuri käsikirja 2004, 180.)

Kuva 11. Piirrosharjoituksia.

5 Työprosessi

5.1 Inspiraation lähteet osana kuvitusprosessia

Seuraavissa kappaleissa käsittelen omaan työskentelyyni vaikuttaneita ja minua inspiroineita kuvittajia. Halusin kehittää lyijykynäpiirrokseni rinnalle jotain uutta ja kiinnostavaa, joka olisi kuitenkin minun tyylistä. Ahjopalo-Niemisen (1999) mukaan piirtämistä harrastavan ihmisen on tärkeää tarkkailla myös toisten tekemiä kuvia, sillä niitä katsomalla oppii itsekkin. Kuvien tekemiseen on lukuisia erilaisia tekniikoita, joiden kokeilemiseen ja uusien keksimiseen tulisi pyrkiä. (Ahjopalo-Nieminen 1999, 6.)

Lähdin aluksi etsimään Internetistä mielestäni hienoja muotokuvia ja kuvituksia. Tutustuin pääosin sellaisiin kuvittäjiin, jotka käyttivät lyijykynäpiirrosta kuvitustensa päätekniikkana. Perehdyin myös töihin, jollaisia haluaisin itse kokeilla tehdä, matkimatta kuitenkaan ketään. Keräsin alussa melko ison määrän kiinnostavia kuvittajia, mutta lopulliseen prosessiin valikoitui viisi kuvittajaa: Kelly Smith, Emma Leonard, Cecilia Carlstedt, Iain Macarthur sekä Ricardo Fumanal. Näitä kaikkia yhdistää eri tekniikoiden käyttäminen lyijykynäpiirroksen ja ihmisfiguurin rinnalla, jota halusin oppia käyttämään myös omassa kuvituksissani. Monien kuvittajien lyijykynäpiirrosjälki on myös valokuvamaisen tarkkaa, jollaista haluan itsekkin oppia tekemään.

Käsittelen seuraavaksi valitsemiani kuvittajia tarkastelemalla ensin heidän tekemissä kuvituksissa toistuvia tai kuvittajalle ominaisia piirteitä. Tämän jälkeen pohdin jokaisen kuvittajan kohdalla mitä vaikutteita voisin heidän tyylistä ja kuvituksista poimia omaan kehitysprosessiini. Lopuksi esittelen näiden pohdintojen pohjalta tekemiäni muotokuvien kautta, mitä vaikutteita olen kuvittajilta milloinkin ottanut ja miten

olen toteuttanut ne. Kuvitusprosessien jälkeen pohdin, olivatko vaikutteet hyviä ja kokeilemisen arvoisia tai ylipäättään sellaisia, joita voisin käyttää jatkossakin omassa kuvituksissani. Pohdin samalla myös lyijykynäpiirrokseni kehittymistä ja kerron jokaisen kuvitusprosessin alussa ensin lyijykynällä piirtämäni muotokuvan tekoprosessista.

Vaikka työprosessin yksityiskohtainen kuvaus on olennainen osa opinäytetyötä, kerron silti vain lopputuloksen kannalta oleelliset asiat ja tekemäni valinnat. Ihmisfiguurin piirtämisen jälkeen suoritan kokeiluosuuden, jonka myöhemmin yhdistän tekemääni muotokuvapiirroksen. Erilaisten tekniikoiden toimivuuden vertailemiseksi on tärkeää valita jokin toistuva kohde (Kovanen 2011, 11).

Tekemissäni kuvituksissa käyttämäni työskentelytavat saattoivat erota muiden kuvittajien työtavoista. Kokosin kuvitukset eri dokumenteista: lyijykynäpiirros ja siihen lisättävät eri tekniikoilla tehdyt elementit olivat alussa omina tiedostoinaan. Yhdistin ne loppuvaiheessa Photoshopissa yhdeksi kuvitustiedostoksi. Minusta tämä on turvallinen tapa tällaisille kokeileville kuvituksille, kun ei voida olla varmoja lopputuloksesta. Itse en olisi ainakaan uskaltanut testata eri tekniikoiden soveltuvuutta suoraan alkuperäisiin lyijykynäpiirroksiini. Epäonnistumisten sattuessa työt olisivat siten pilalla ja tuntien työ valunut hukkaan. Näin minulla oli myös mahdollisuus käsitellä kuvia jälkikäteen tietokoneella. Pystyin esimerkiksi siistimään kuvia poistamalla niihin mahdollisesti jääneitä roskia, ja vaalentamaan liian vaaleiksi tai tummiksi piirrettyjä kohtia.

5.2 Kuvitus 1

5.2.1 Kelly Smith

Ensimmäinen inspiraation lähteeni Kelly Smith on australialainen muotokuvien ja muotikuvituksen erikoistunut kuvittaja. Smithin kuvituksissa esiintyvien naismallien asennot ja kuvauskulmat vaihtelevat tarkoista kasvojen lähikuvista kokovartalokuviin ja toinen toistaan erikoisempiin asentoihin. Kuvituksissa on paljon luonnossa esiintyviä elementtejä: ihmismallien lisäksi niissä on kasveja, eläimiä tai muita luontoon viittaavia elementtejä. Erityisesti kukat näyttävät olevan isossa roolissa Smithin töissä. Ojan (1957) mukaan luonto on kaiken taiteen lähde (Oja 1957,74).

Smithin kuvitusten (kuva 12) lyijykynän piirrosjälki on hyvin kevyttä. Valöörien vaihtelu on paikoitellen melko vähäistä, eikä täysin tummia alueita paljoa ole. Kuvitukset ovat kuitenkin realistisen yksityiskohtaisia ja jokainen oleellinen yksityiskohta näyttää olevan ikuistettuna. Lyijykynäpiirroksen rinnalla vuorottelevat erilaiset maalatut pinnat. Sekatekniikoita on käytetty lähinnä yksityiskohtien korostamiseen tai suurempina taustamaisina alueina ihmishahmojen takana. Harkitut, selkeillä väreillä korostetut yksityiskohdat tuovat kontrastia ja elävyyttä harmaasävyiseen värimaailmaan. Kuvituksissa on käytetty punaisen eri sävyjä.

Smithin kuvitukset ovat esteettisesti kauniita ja niitä on miellyttävä katella. Halusin oppia piirtämään yhtä kevyesti ja luonnollisesti. Päätin myös kokeilla erilaisten elementtien ja muotokuvan yhdistämistä. Pidän erityisesti Smithin kuvituksissa esiintyvistä kukista, joita kokeilin tuoda omiin kuvituksiini. Normaalisti muotokuvaa tehdessäni piirrän yleensä pelkän ihmishahmon enkä tee kuvaan mitään ylimääräistä.

Kuva 12. Kelly Smithin kuvituksia. (Kelly Smith 2014.)

5.2.2 Lyjykynäpiirros ja fotomontaasi

Kuvitusprosessi alkoi lyjykynällä piirrettävästä muotokuvasta. Valitsin mallikuvaksi naisen puoliprofilin, koska halusin kokemusta kasvojen erilaisten kuvakulmien piirtämisestä. Myös mallin pitkien hiusten ansiosta tässä oli hyvä tilaisuus opetella niidenkin piirtämistä.

Aloitinkin varsinaisen piirtämisen kohteen hiuksista (kuva 13). Piirsin ensin oikean puolen hiukset mikä osoittautui myöhemmin virheeksi. Vasemman puolen piirtäminen vaikeutui nimittäin huomattavasti, kun jouduin varomaan, etten sotkisi piirtävällä kädelläni valmiiksi varjostettuja alueita. Erityisesti B-kynien jälki saattaa levitä helposti ja sotkea vaaleaksi jätettävät alueet. Taiteilija Okkonen mainitsi tästä haastattelussa, ja kehotti aloittamaan piirtämisen vasemmasta reunasta ja eteneämään johdonmukaisesti oikealle.

Hiuksia tehdessäni varoin piirtämästä niitä liikaa jottei lopputulos olisi aiempien töideni tapaan liian tumma tai raskas. Käytin nyt enemmän H-kyniä ja pyrin jättämään enemmän selkeitä valokohtia. Hiusten tummimpiin kohtiin tein kaiverrustekniikalla muutamia vaaleita vivahteita, jotta lopputulos olisi eläväisempi (kuva 14). Kokeilin myös välillä kääntää sekä paperin että mallikuvan ylösalaisin. Edwardsin (1999) mukaan nähdessään asiat oikein päin, ihminen osaa tunnistaa, nimetä ja luokitella ne muistiin tallennettujen käsitteiden avulla. Kun kuva on ylösalaisin, visuaaliset selitykset eivät enää päde, viesti on omituinen ja aivot hämäntyvät. Näin nähdään vain muodot ja valon sekä varjoalueet. (Edwards 1999, 56.) Siten hiusalueiden piirtäminen tuntuikin sujuvan aiempaa paremmin.

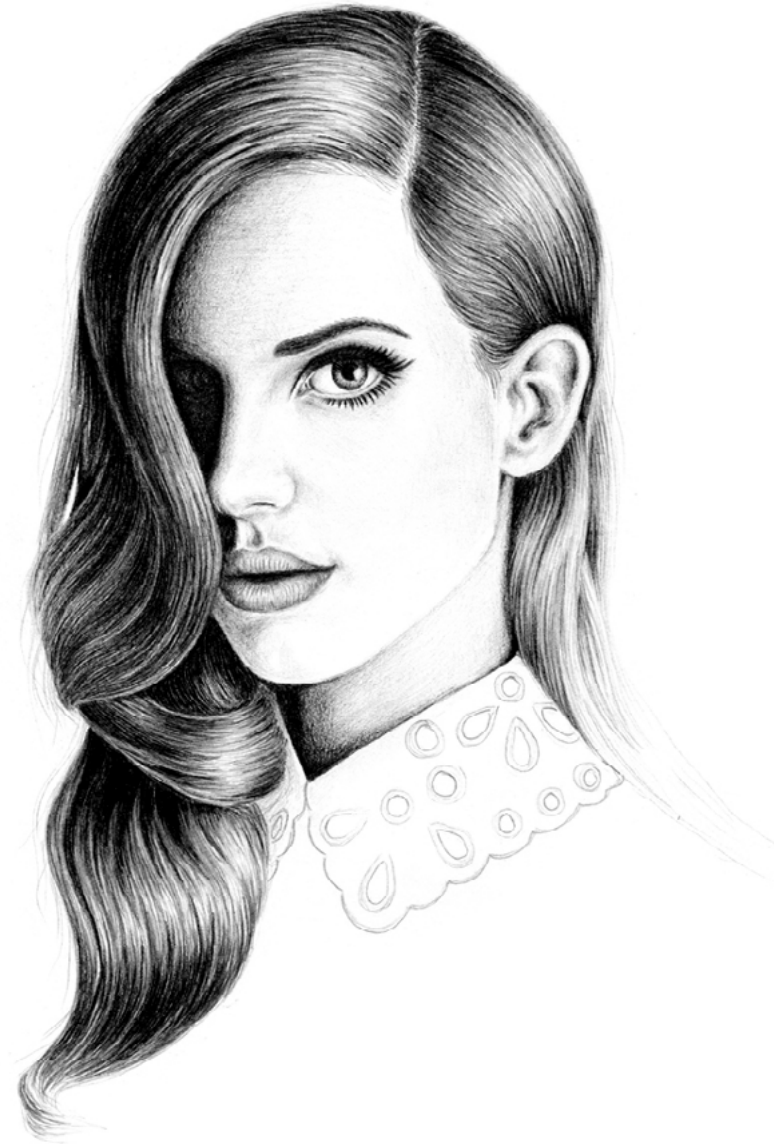

Kuva 13. Muotokuvan piirtäminen vaiheittain.

Kuva 14. Yksityiskohta hiuksista, jossa käytetty kaiverrustekniikkaa.

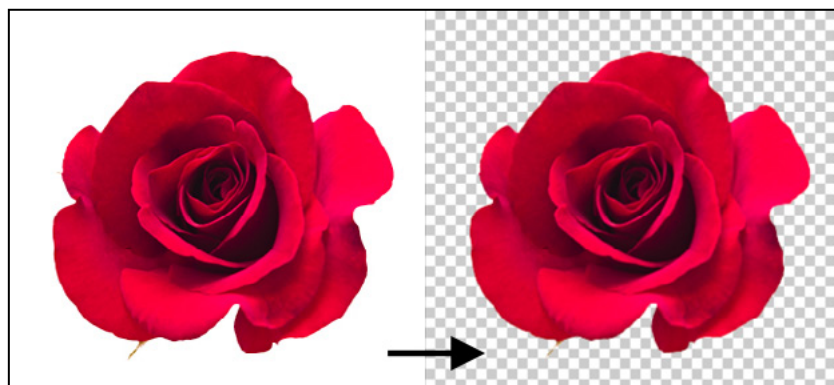
Kasvoja piirtäessäni erityisesti nenän taakse jäävän varjon kanssa tuli olla tarkkana. Se piti saada näyttämään luonnolliselta niin, että vasemman puoleinen silmä erottuisi varjosta vain hyvin kevyesti. Varjoa ei siten voinut värittää täysin mustaksi, eikä jättää liian vaaleaksi. Figuurin huulet pyrin piirtämään kevyesti, kun minulla on usein ollut tapana piirtää niiden ympärille turhan vahva ääriivamainen raja. Ojan (1957) mukaan etenkin aloittelijat kiinnittävät usein liikaa huomionsa huulen reunoihin. Sen pitäisi kuitenkin taittua hyvin pehmeästi tavalliseksi ihoksi, eikä sitä ole tarpeen korostaa erillisellä ääriivalla. (Oja 1957, 164.) Piirsin mallin päällä olevan paidan kauluksen vain muutamalla viivalla, koska en kokenut tarpeelliseksi korostaa sitä. Se toi myös hie-man kontrastia yksityiskohtaiseen piirrookseen.

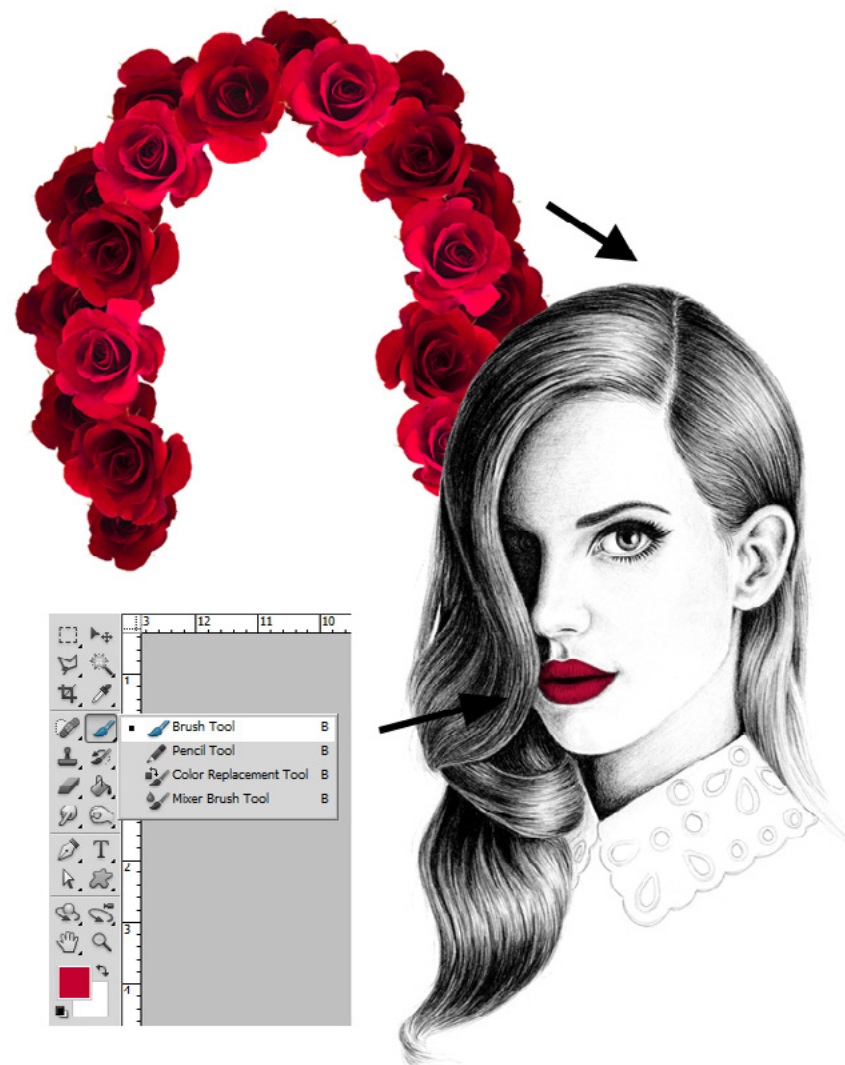
Kuva 15. Valmis lyijykynillä piirretty muotokuva.

Piirrettyäni muotokuvan valmiiksi lähdin kokeilemaan eri sekatekniikoiden yhdistämistä lyijykynäpiirrokseeni. Halusin kokeilla ensimmäisenä fotomontaasi -tekniikkaa, jossa varsinaiseen kuvituskuvaan yhdistellään osia useammasta kuvasta.

Kokeilin ensin yhdistää piirtämäni muotokuvaan kukkakuosia, sillä useissa Smithin kuvituksissa esiintyy erilaisia kukkia. Päätin käyttää omassa kuvituksessani valokuvatiedostoa ruususta. Löysin kuvapankista sopivan kuvan, jonka syväsin eli irrotin taustasta (kuva 16). Halusin tehdä kukista taustamaisen kuvion muotokuvan pään taakse. Monistin ruusukuvia lisää, ja muokkasin osaa hieman eri sävyisiksi, jottei kaikki näyttäisi aivan samanlaisilta. Myös piirtämästäni muotokuvasta täytyi poistaa tausta, jotta sain aseteltua kukat hahmon pään taakse. Lisäksi väritin mallin huulet digitaalisesti samansävyisiksi ruusujen kanssa. Jouduin hieman tummentamaan hiuksia, jottei kukkien ja hiusten väliin jäisi liian selvää rajaa (kuva 17).

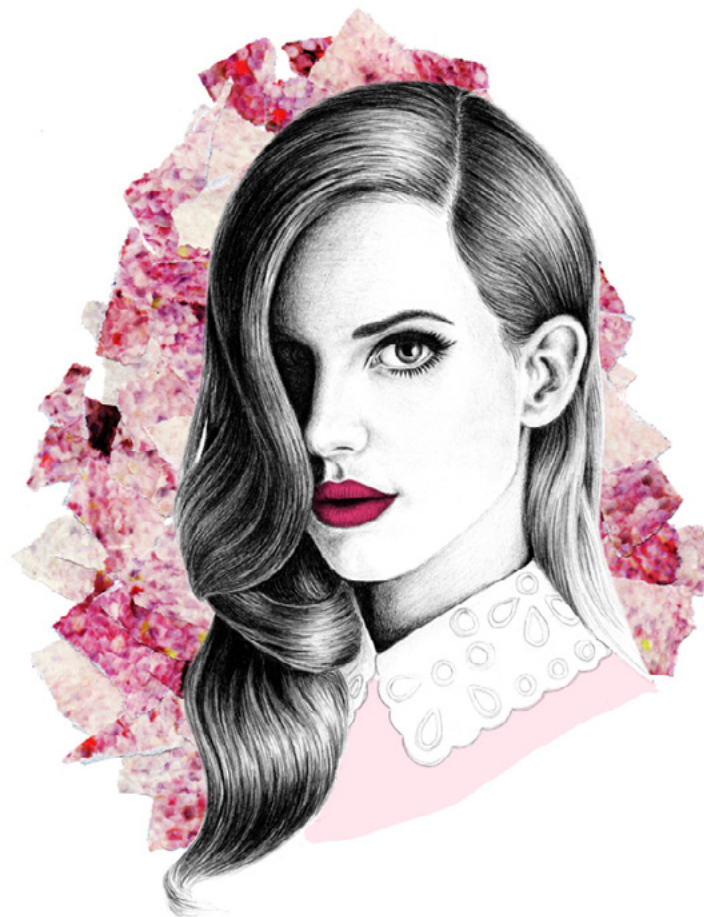
Kuva 16. Kukkakuvan syväys valkoisesta taustasta.

Kuva 17. Etenemisvaiheet.

Kuva 18. Ensimmäinen kuvitus.

Kuva 19. Toinen kuvitus.

Kokeilin toisessa versiossa laittaa kukkakuvion tilalle figuurin taakse aikakauslehdessä revittyjä, värikkäitä paperinpalasia. Paperisilpputekstuurissa on paljon vaaleanpunaisen eri sävyjä, joten väritin digitaalisesti myös mallin huulet sekä osan paidasta vaaleanpunaisilla väreillä (kuva 19).

5.2.3 Arviointi

Verratessani tätä muotokuvapiirrosta edellisiin töihini, erityisesti kuvaan 6 sivulla 17, on kynän jälki mielestäni huomattavasti kehittynyt. Piirros muistuttaa hyvin paljon mallikuvaansa, mutta kynän jälkeä pitäisi saada vieläkin kevyemmäksi, jotta lopputulos olisi fotorealistisempi. Kasvoja olisi esimerkiksi voinut varjostaa enemmän pelkillä H-kynillä. Liian voimakasta ääriiviivan käyttöä on myös vielä havaittavissa ainakin huulissa, jonka takia ne eivät näytä niin luonnollisilta.

Hiukset sen sijaan onnistuivat mielestäni hyvin. Ne näyttävät luonnollisilta ja kiiltäviltä juuri valöörien vaihteluiden ansiosta. Myös mallin silmistä tuli elävän näköiset ja katse on hyvin vangitseva.

Halusin näin alkuun olla maltillinen lyijykynäpiirroksen rinnalle tuotujen elementtien suhteen. Sain tehtyä kahdesta kuvituksesta keskenään erilaiset muutamilla pienillä muutoksilla. Yleisilme muuttui mielestäni huomattavasti. Ensimmäisestä versiosta (kuva 18) tuli hieman dramaattisempi, johtuen hallitsevan tummanpunaisen värin ja valkoisen taustan kontrastista. Toisen kuvituksen (kuva 19) vaaleanpunaisen sävyt taas tuntuivat pehmentävän vaikutelmaa tuoden siihen ripauksen tyttömäistä tunnelmaa. Huulien väritys tuo myös molempiin kuvituksiin pienen lisäripauksen naisellisuutta ja se vie hieman huomiota pois huulia ympäröivästä, turhan vahvasta ääriviivasta.

Taustaelementtien ja lyijykynäpiirroksen välillä on hyvä kontrasti. Ne näyttävät nostavan muotokuvan entistä selvemmin esiin. Panin kuitenkin merkille, ettei lisätyt elementit saa olla liian suuria tai huomiota herättäviä, sillä muuten lyijykynäpiirros voi jäädä niiden varjoon. Ruusukuvio on jo yksistään sen verran vahva elementti, ettei muotokuvaan olisi sen lisäksi välttämättä tarvinnut lisätä muita elementtejä lainkaan.

Ensimmäisessä kuvituksessa mallin hiusrajan ja kukkakuosin välisen rajan häivyttäminen oli yllättävän vaikeaa. Jatkossa siihen pitäisi kiinnittää huomiota jo piirtämisenvaiheessa, ja piirtää rajaviiva selvemmäksi.

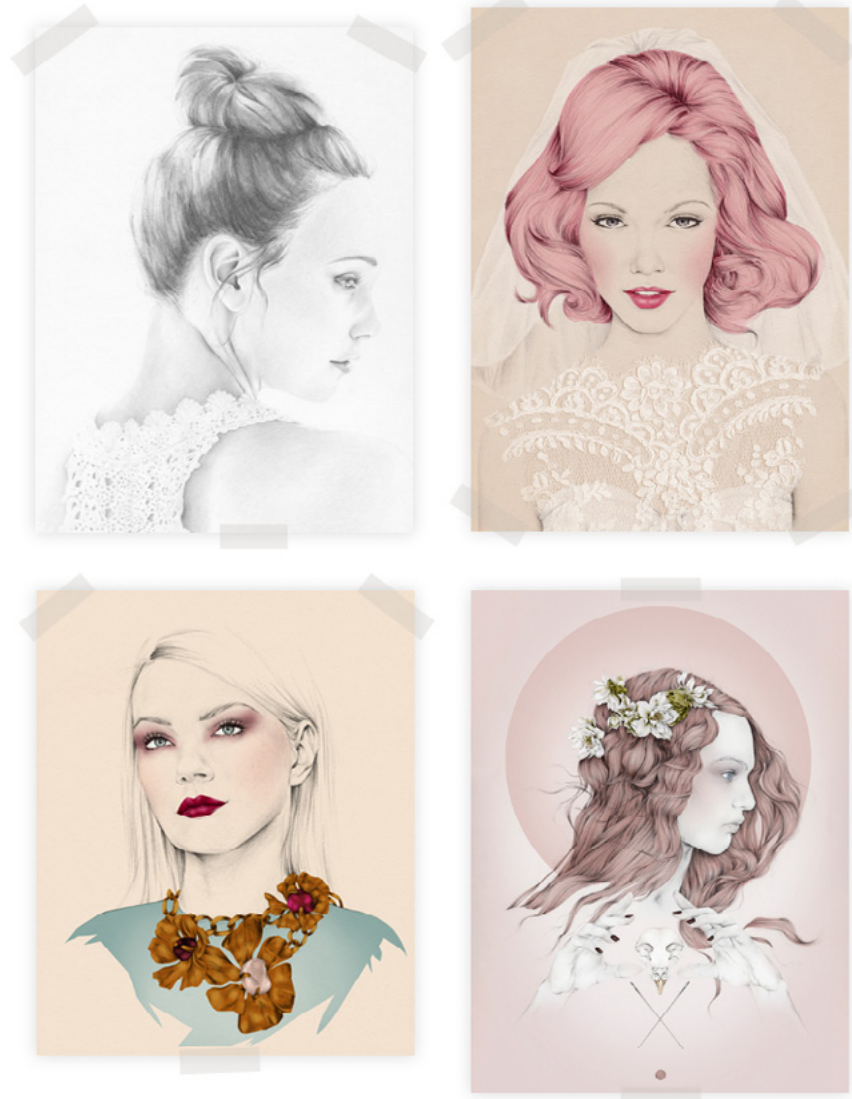
Mielestäni nämä kuvitukset onnistuivat kuitenkin melko hyvin ja pidän molemmista lopputuloksista. Aion käyttää tätä fotomontaasi -tekniikkaa töissäni myös jatkossa, sillä sen avulla saa helposti tehtyä piirroksista erilaisia ja monipuolisempia.

5.3 Kuvitus 2

5.3.1 Emma Leonard

Toinen minua inspiroiva kuvittaja Emma Leonard yhdistelee töissään perinteisiä ja digitaalisia kuvitustekniikoita (kuva 20). Lyijykynäpiirros on vaihtelevasti yksityiskohtaista ja välillä hyvinkin luonnosmaista ja pelkistettyä, mutta kuitenkin realistisen näköistä. Muutamat yksityiskohdat, kuten vaatteet, ovat väritetty digitaalisesti niin, että alta kuulua piirretty lyijykynän jälki. Käytetyt värit vaihtelevat hillityistä, murretuista sävyistä kirkkaisiin väriyhdistelmiin, ja ne muodostavat harmaasävyisen piirrosjäljen kanssa miellyttävän kokonaisuuden. Leonardin kuvituksissa vallitsee hieman melankolinen tunnelma ja vakavat, ujo-katseiset mallit on kuvattu useista eri kuvakulmista.

Pidän Leonardin vaihtelevasta, yksityiskohtaisesta ja samaan aikaan luonnosmaisen kevyen pelkistetystä lyijykynäpiirrosjäljestä. Tämän tyyppinen eri tekniikoita yhdistelevä kuvitustyyli näyttää hyvin kiehtoivalta. Digitaalisesti väritetyn tason alta näkyvä lyijykynän jälki tuo töihin ihan omanlaista tunnelmaa ja tekstuuria. Graafinen väritysjälki harmaasävyisen lyijykynäpiirroksen rinnalla toimii mielestäni muutenkin hienosti. Värivalinnoilla voi kuvituksiin saada huomattavaa vaihtelua, tai halutessaan korostaa harkittuja yksityiskohtia. Aion seuraavaksi kokeilla soveltaa vastaavanlaista väritystekniikkaa omiin kuvituksiini, sillä uskon, että värikkäät, graafiset elementit voisivat sopia yksityiskohtaisen piirrosjälkeäni rinnalle.

Kuva 20. Emma Leonardin kuvituksia. (Emma Leonard 2014.)

5.3.2 Lyijykynäpiirros ja digitaalinen maalaus

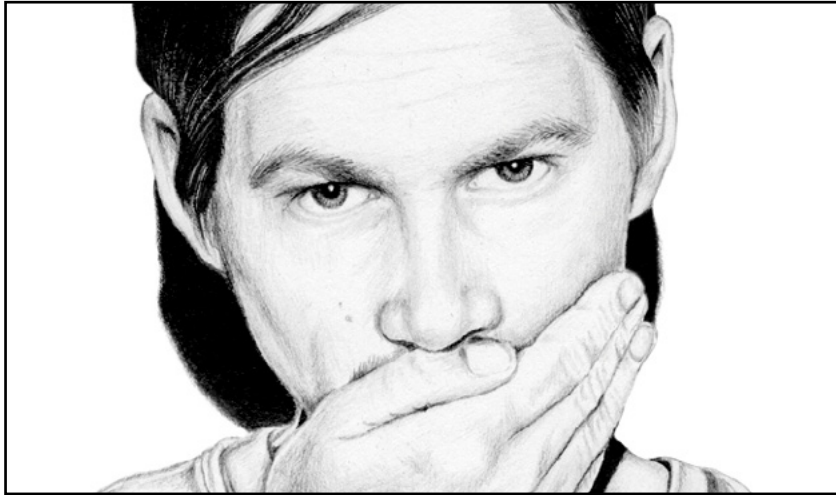
Valitsin tällä kertaa piirtämiseni malliksi mieshenkilön. Piirrän yleensä vain naisia, joten tällaisella pienellä valinnalla kuvitusprosessiin tuli heti hieman lisähaastetta. Mallin asento poikkesi hieman aiemmin käyttämistäni piirrosmalleista, koska se oli rajattu vyötäröstä ylöspäin. Kohteen päällä olevan t-paidan ansiosta samalla tuli kokeiltua myös vaatekappaleen piirtämistä, jota en ole yleensä tehnyt. Kun aiemmassa kuvituksessa keskityin piirtämään naisen puoliprofiilia kasvokuvaa, tämän muotokuvan huomio oli enemmän kohteen erikoisemmassa asennossa, paidassa yhtenä suurena elementtinä sekä valo- ja varjokohtien voimakkaissa kontrasteissa.

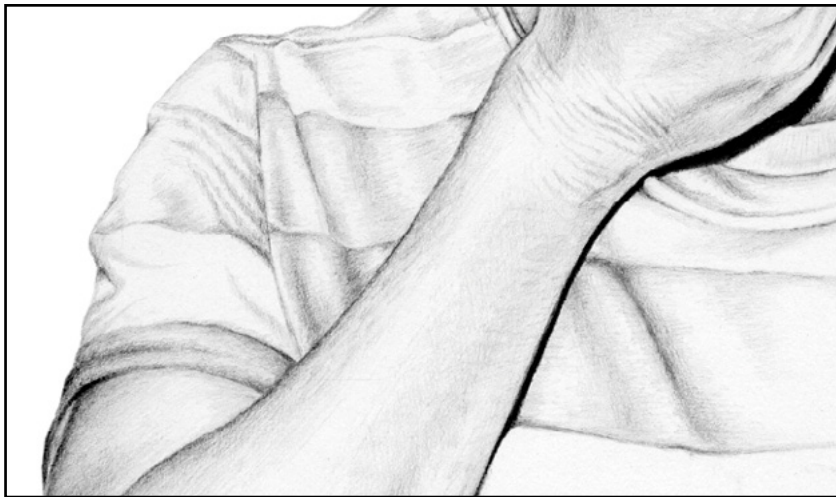
Kuva 21. Piirtämistä ruudukon avulla.

Päätin piirtää mieshahmon nyt aiempaa isommalle, A3-kokoiselle paperille. Olin aiemmissa piirroksissani käyttänyt A4 -kokoista paperia. Käytin ensimmäistä kertaa myös apuruudukkoa (kuva 21), jolla jäljensin mallikuvan suuremmalle paperille. Alussa ruudukon kanssa työskentelyn omaksuminen vei aikaa ja figuurin hahmottelu oli hitaampaa. Piirtämisprosessin edetessä ruudukko osoittautui kuitenkin oivaksi apuvälineeksi. Esimerkiksi mallin päällä oleva paita näytti alussa melko suurelta suhteessa muuhun figuuriin. Ruudukon avulla vertailemalla mallia piirroksen pystyin kuitenkin varmistumaan siitä, että kaikki elementit olivat oikeankokoisia ja omilla paikoillaan. Apuviivat piti vain muistaa piirtää sen verran kevyesti, että ne sai myöhemmin pyyhittyä helposti pois.

Käytin piirtäessä enemmän H-sarjan kyniä, joilla sai tehtyä melko vaaleaa ja kevyttä jälkeä. Erityisesti H2, H5 ja H7 -kynät olivat kovassa käytössä. Pyrin nyt aiempia kuvituksiani muistellen kevyempään piirustusjälkeen juuri näitä kyniä hyödyntäen. Tavoitteenani oli tehdä selkeät erot vaaleiden alueiden ja varjojen välille värittämällä tummimmat alueet täysin mustiksi 9B-kynällä. Tummiin varjoalueiden ja kevyemmän piirtämisen välinen kontrasti toi myös kuvaan kolmiulotteisuutta ja realismia (kuva 22). Koska mallikuva oli otettu sen verran kaukaa, ei esimerkiksi kasvoista saanut piirrettyä kovin yksityiskohtaisia. Myös ihoa sävyttäessä ja paidan laskoksia tehdessä sai olla tarkkana, että jälki pysyi kevyenä (kuva 23).

Kuva 22. Tumman ja vaalean kontrastia.

Kuva 23. Yksityiskohtia.

Kuva 24. Valmis lyijykynillä piirretty muotokuva.

Tässä kuvitusprosessissa halusin kokeilla manuaalisen piirtämisen ja tietokoneella tehtävän värityksen yhdistämistä. Leonardin tyyliä ajatuksena oli maalata mallin päällä oleva raidallinen t-paita digitaalisesti.

Digitaalista maalausta voidaan harjoittaa monellakin tavalla, mutta päätin tehdä värityksion Photoshopin brush -työkalulla. Lyijykynäpiirros jälki oli tarkoitus olla kuvituksen pääosassa, joten tarkoituksena ei ollut värittää koko kuvaa.

Aloitin etsimällä erilaisia väriyhdistelmiä, joilla kuvan värittäisin. Valitsin muutamia yhteensopivia, vaaleita sävyjä, koska lyijykynäpiirros ei välttämättä näkyisi liian tummien värien alta. Lopputuloksestakin saataisi tulla liian raskas.

Tein eri väriyhdistelmistä muutamia versioita, käyttäen ensin kahta väriä per kuvitustyö (kuva 25). Jätin paidan joka kolmannen raidan värittämättä, jotta kuvitusten raikas vaikutelma säilyisi.

Kuva 25. Eri väriyhdistelmillä väritettyjä kuvituksia.

Kuva 26. Vaalea tausta.

Kuva 27. Tummempi tausta.

Koska ihmisfiguurin takana oli hyvin tummat varjoalueet, päätin vielä kokeilla taustan kevyttä sävyttämistä. Valitsin vaaleamman (kuva 26) ja tummemman (kuva 27) värin taustalle.

Raitojen tasainen ja järjestelmällinen väritys teki kuvituksista kuitenkin melko staattisia ja hieman tylsän näköisiä. Päätin siten värittää vain osan paidan yläosan raidoista (kuva 28). Mielestäni tällainen pieni muutos toi jo huomattavasti enemmän mielenkiintoa kuvitukseen.

5.3.3 Arviointi

Tässä työssä yhdistyi useampi itselleni uusi asia: miehen piirtäminen (1) isommalle pohjalle (2) ruudukkoa apuna käyttäen (3) niin, että mallilla on hieman erikoisempi asento (4). Huomasin myös, että piirtämistyöskentelyni oli nopeutunut: tämän kuvan tekemiseen meni huomattavasti vähemmän aikaa kun esimerkiksi ensimmäisen muotokuvan piirtämiseen. Tähän saattaa olla ainakin osasyynä apuruudukon käyttö, kun elementtien hahmotteluun ei enää mennyt niin paljoa aikaa. Referenssikuvan henkilön rajauksen takia olisi voinut käyttää vieläkin isompaa paperia kuin A3-kokoista. Näin pienemmätkin yksityiskohdat olisi saatu ikuistettua. Tässä samalla huomasin myös, miten suuri merkitys mallina käytettävällä kuvalla on lopputuloksen kannalta. Mikäli ei piirretä kovin suurelle paperille, kannattaisi referenssikuvaksi valita mahdollisimman läheltä kohdetta otettu kuva. Päätinkin käyttää tästä eteenpäin piirtäessäni aina vähintään A3-kokoista paperia.

Kuva 28. Valmis kuvitus.

Piirrosjälkeni on myös ottanut harppauksen eteenpäin. Kynän jälki on huomattavasti kevyempää ja tarpeen tullen myös riittävän vahvaa, ainakin varjokohdissa. Esimerkiksi käsivarsi ja muut ihoalueet näyttävät luonnollisilta valöörien vaihtelun myötä. Hiuksista tuli kiiltävän näköiset voimakkaiden kontrastien ansiosta. Ääriviivan käyttö on tosin edelleen paikoitellen vahvaa, ja sitä pitäisi jatkossa pyrkiä häivyttämään varjostusten avulla, mutta muuten lopputuloksena syntynyt miehen muotokuva on mielestäni onnistunut ja lähes valokuvamaisen tarkka, johon olen pyrkinyt.

Mielestäni digitaalisen maalauksen ja lyijykynäpiirroksen yhdistelmä näyttää myös toimivalta. On vain muistettava käyttää maalausta sopivina määrinä, ettei yleisvaikutelmasta tule sekava tai liian raskas. Pelkästään yksi värisävy harmaasävyisen lyijykynäpiirroksen rinnalla voi riittää tuomaan kuvaan eloa ja kiinnostavuutta. Tekemäni kokeilut, joissa käytin vain kahta värisävyä paidassa (kuva 25), onnistuivat mielestäni kuitenkin hyvin.

Koska piirtämäni hahmon taustalla on melko vahvat, hallitsevat varjot, sopii kuvan taustalle hyvin myös yksi selkeä värisävy (kuvat 26 ja 27). Taustalla käytetty väri näyttää nostavan figuurin entistä paremmin esiin. Erityisesti tumma sävy sopii mielestäni hyvin ainakin tämän muotokuvan taustalle.

Käyttäisin tosin jatkossa värisävyjä lyijykynäpiirrokseni rinnalla vain harkitusti. Riippuu tietenkin aina muusta kuvituksesta, mutta sekavan ja raskaan lopputuloksen välttämiseksi on hyvä käyttää vain muutamia, harkittuja värisävyjä.

5.4 Kuvitus 3

5.4.1 Cecilia Carlstedt

Cecilia Carlstedt on ruotsalainen muotikuvittaja, joka yhdistelee piirtämisen eri tekniikoita tehdäkseen kuvituksesta rikkaan ja ennalta arvaamattoman. Carlstedtin töissä esiintyy ihmishahmoja, mutta kuvitusten pääpaino näyttää olevan vaatteissa, koska hänen asiakkaina on paljon muotialan yrityksiä (mm. H&M ja Vogue). Ihmisfiguurien kuvakulmat ja rajaukset vaihtelevat: on kasvokuvia, kokovartalokuvia, pelkkiä kasvon piirteitä ja sivuprofileja (kuva 29).

Carlstedtin kuvituksissa leikitellään rohkeasti eri materiaaleilla ja tekniikoilla. Kuvituksissa on käytetty vesivärimaalausta, digitaalista väriä ja tekstuuria sekä erilaisia, oikeita materiaaleja. Lyijykynäpiirros ei tällä kertaa näytä olevan niin isossa roolissa, vaan nämä muilla tekniikoilla tehdyt elementit saavat suuremman huomion. Erityisesti maalausta esiintyy useammassa kuvituksessa. Vesivärien synnyttämiä kuvioita ja tekstuuria on hyödynnetty erityisesti vaatteissa ja näin niihin on saatu elävyyttä. Maalauspinnan alta kuultava vesiväripaperi tuo niihin myös hieman oikean kankaan tuntua.

Lyijykynäpiirroksen jälki on samanaikaisesti pelkistettyä ja melko yksityiskohtaista. Joidenkin kuvitusten kohdalla näyttää että niiden piirtäminen olisi tarkoituksella jätetty kesken. Samassa työssä voi olla muutama tarkasti piirretty elementti, mutta muuten piirros on toteutettu vain muutamalla viivan vedolla. Tämä ei kuitenkaan tunnu häiritsevältä vaan päinvastoin tällainen poikkeavuus, etenkin harkittuna, voi tuoda työhön lisää kiinnostavuutta.

Seuraavaksi halusin kokeilla maalauksen yhdistämistä omaan kuvitustyyliini. Pidän vaihtelevista tekstuureista ja erityisesti sellaisista vesiväreillä maalatuista abstrakteista pinnoista, jotka eivät välttämättä esitä mitään. Tarkoitukseni oli maalata erilaisia tekstuureja eri tekniikoita käyttäen.

Kuva 29. Cecilia Carlstedtin kuvituksia. (Cecilia Carlstedt 2014.)

5.4.2 Lyijykynäpiirros ja vesivärimaalaus

Jotta piirtämisprosessi olisi mahdollisimman opettavainen ja saisin siitä kaiken hyödyn irti, päätin piirtää seuraavan muotokuvan jälleen hieman eri kuvakulmasta. Valitsin malliksi sivusta kuvatun naisen profiilin. Mallikuvassa oli lisäksi paljon kiinnostavia, erilaisia yksityiskohtia ja vahvoja kontrasteja, jotka jo itsessään toivat kuvaan elävyyttä.

Käytin ihmisfiguuria luonnostellessa ruudukkoa apuna, koska olin aiempaa muotokuvaa piirtäessä kokenut sen hyväksi työvälineeksi. Aloitin tällä kertaa piirtämisen vasemmasta reunassa olevasta mallin kädestä (kuva 30), koska koin sen alkuun haastavaksi elementiksi ja halusin keskittyä sen piirtämiseen kunnolla. Kasvot ja muut elementit pyrin piirtämään aiempaa järjestelmällisemmin vasemmalta oikealle, etten sotkisi jo piirtämiäni kohtia. Nenän piirtäminen tuntui nyt helpommalta, koska se piti piirtää suoraan sivulta päin.

Hiusten tekemisessä lyhyen sivusängon piirtäminen tuntui haastavalta. Käytin sen tekemisessä apuna kaiverrustekniikkaa piirtämällä H-kynällä lyhyitä viivoja, joiden päälle piirsin B-kynällä. Pyrin tuomaan hiuksiin luonnollista vaikutelmaa vahvoilla kontrasteilla ja kevyellä kynien käytöllä. Vaaleimpiin alueisiin en koskenut kynillä juuri lainkaan, kun taas tumman varjoalueen väritin lähes mustaksi (kuva 31).

Mallin päässä olevan hatun piirsin viimeisenä pehmeimmillä B-kynillä, koska niiden jälki leviää helposti. Tumma hattu yhtenä suurempana elementtinä muodosti ikään kuin taustan mallin kasvojen taakse tuoden selkeyttä profiilin muodolle (kuva 32).

Kuva 30. Piirtämisen aloituskohta.

Kuva 31. Kontrasteja hiuksissa.

Tummempi tausta voi myös tuoda muotokuvaan voimaa ja dramatiikkaa. Tehokas tausta johtaa katsojan katseen aiheeseen ja vaikuttaa kuvan tunnelmaan. (Piirtäjän suuri käsikirja 2012, 169.)

Mallin päällä olevasta paidasta piirsin pelkät ääriviivat, koska en kokenut sen yksityiskohtaisempaa piirtämistä tarpeelliseksi. Seuraavaksi tehtävän maalauskokeilun tarkoituksena oli nimittäin, että se saisi uuden kuosin vesivärimaalauksen avulla.

Kuva 32. Yksityiskohta.

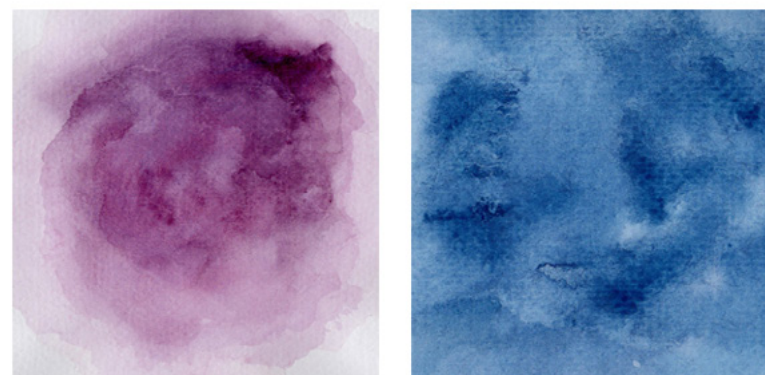

Kuva 33. Valmis lyijykynillä piirretty muotokuva.

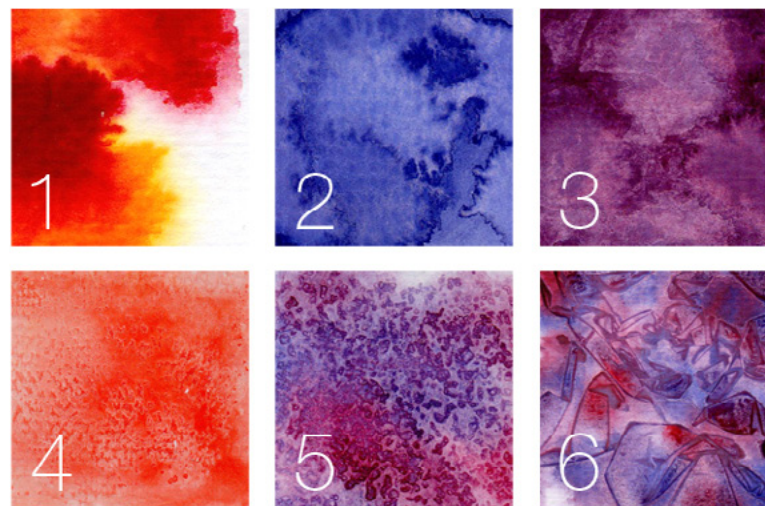
Varsinaiseen maalausprosessiin ryhtyminen tuntui alkuun haastavalta, sillä olin lyijykynäpiirtämiseen tottuneena melko kaukana omasta mukavuusalueestani. En ole koskaan suhtautunut kovin intohimoisesti etenkään vesiväreillä maalaamiseen ja nyt kun en ollut maalannut todella pitkään aikaan, hain ensin hakemaan tuntumaa siihen. Käytössäni oli Wennströmin perusvärit (kaksi punaisen, sinisen ja keltaisen sävyä) sekä sekalainen kokoelma eripaksuisia pensseleitä.

Aloitin tekemällä pari omaa maalausta (kuva 34). Löysin myös Internetistä Nina Mutikin blogin, jossa hän esittelee kuvien kera erilaisia maalaustapoja. Näistä innostuneena päätin rohkeasti tarttua pensseliin ja lähteä ennakkoluulottomasti kokeilemaan eri tekniikoita. Otin Mutikin blogista muutaman tekniikan tarkempaan tarkasteluun. En halunnut suunnitella lopputulosta liian tarkkaan, vaan kokeilla rohkeasti eri maalaustapoja. Tein seuraavat maalauskokeilut omille papereilleen (kuva 35).

Ensimmäisenä tein paperille vedestä lammikon, johon puristin pensselistä muutamia väripisaroita (1). Tein myös käänteisen version maalamalla paperille alueen, johon puristin pensselistä puhtaita vesipisaroita (2). Annoin molempien kuivua liikuttamatta niitä. Kokeilin myös poistaa märältä väripinnalta väriä rypistetyllä talouspaperilla painamalla (3) sekä asetin maalatun paperin päälle kuivan paperin, jonka poistin vasta kun paperi oli täysin kuivunut (4). Seuraavaksi maalasin runsaspigmenttisen väripinnan, jonka päälle ripottelin isokiteistä merisuolaa (5). Työn kuivuttua harjasin suolan pois. Kokeilin viimeisenä levittää maalatun väripinnan päälle rypistetyn tuorekelmun, jonka poistin vasta kun väri oli täysin kuivunut (6). (Mutik 2012.)

Kuva 34. Ensimmäisiä maalauksia.

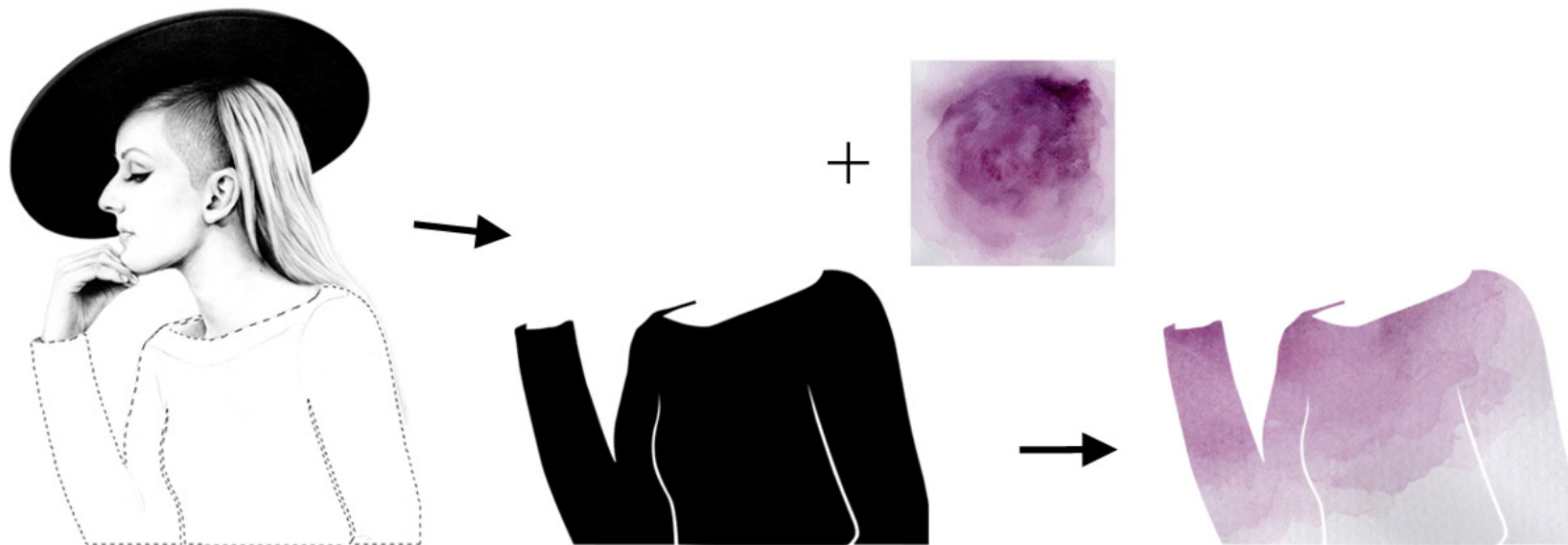

Kuva 35. Eri tekniikoilla tehtyjä maalauskuseja.

Seuraavaksi lähdin kokeilemaan näiden maalausten yhtensovittamista lyijykynäpiirrokseni kanssa. Tein Photoshopissa mallin päällä olevan paidan muotoisen ”muotin”, jolla rajasin maalauksista halutun muotoisia alueita (kuva 36).

Tein jokaisella eri tekniikalla tehdyistä kuoseista oman versionsa ja kartoitin, miten ne soveltuisivat kuvastamaan mallin päällä olevaa paitaa. En tosin pyrkinyt paidan realistiseen kuvaamiseen, vaan valitsin sellaisia tekstuureita, jotka miellyttävät eniten silmää.

Kuva 36. Työskentelyvaiheet.

Kuva 37. Kaksi paperia päällekkäin.

Kuva 38. Merisuola.

Kuva 41. Tuorekelmu, versio 1.

Kuva 42. Tuorekelmu, versio 2.

Kuva 39. Väripisarot.

Kuva 40. Sekoitus.

Näiden luonnosten perusteella mielestäni parhaiten onnistui tuorekelmun aikaansaama, graafinen kuviointi (kuva 41). Kuviot muistuttavat hieman kukkien terälehtiä, mutta antavat samalla kuitenkin abstraktin vaikutelman. Pidin myös merisuolan (kuva 38) aikaansaamasta tekstuurista, jossa on ripaus koristeellisuutta. Eri kuoseja yhdistämällä saa myös tehtyä mielenkiintoisia kuoseja. Yhdistin versiossa 40 useamman tekemäni maalauskuosin.

Kaikki versiot onnistuivat mielestäni hyvin. Niistä tuli vaihtelevia ja värikkäitä. Pidin kuitenkin erityisesti tuorekelmulla tehdystä kuvioista, joten päätin valita sillä tekniikalla tehdyn kuosin lopulliseen kuvitukseen. Tein muutaman lisäversion tätä tekstuuria käyttäen (kuvat 42 ja 43). Kokeilin eri sävyjä ja vaihtelin kuvioinnin paikkaa ja kokoa suhteessa muuhun kuvitukseen.

Käytin viimeisessä versiossa (kuva 44) kuviointia vain paidan yläosassa, joka tuo siihen kaulusmaista vaikutelmaa. Se onnistuikin mielestäni näistä kokeiluista parhaiten. Maalausjälki vaalenee alaspäin eikä alareunaan muodostu niin selvää rajakohtaa. Pidän myös version 43 värimaailmasta.

Kuva 43. Tuorekelmu, versio 3.

Kuva 44. Valittu kuosi ja valmis kuvitus.

5.4.3 Arviointi

Muotokuvassa lyijykynän piirrosjälki on nyt entistä pehmeämpää ja vaihtelevaa kohdasta riippuen. Esimerkiksi niskassa hiusten alla on lähes musta varjoalue, kun taas kaulan muoto on saatu esille hyvin kevyellä varjostamisella. Nämä kontrastit tuovat kuvaan elävyyttä ja lopputulos on melko valokuvamaisen tarkka.

Tumma hattu toimii katsojan huomion kiinnittäjänä ja se ohjaa katseen suoraan kohteen kasvoihin. Hatun olisi kyllä voinut tehdä muulla tekniikalla kuin lyijykynällä piirtämällä, koska siihen meni turhan paljon aikaa melko yksinkertaiseen lopputulokseen nähden.

Tekemäni maalauskokeilut tuottivat monia mielenkiintoisia tekstuureita ja väriyhdistelmiä. Oli jännittävää nähdä, millaista jälkeä syntyi vähemmän maalauksellisin keinoin. Itselle ei olisi muuten tullut mieleenkään käyttää niinkin arkisia asioita, kuin tuorekelmua tai merisuolaa apuna maalauksessa. Näin jäljestä sai tehtyä entistä erikoisemman näköistä.

Maalauskokeilusta syntyneitä tekstuureita katsellessa tulin siihen tulokseen, että kuvituksen maalausosio kannattaa pitää melko hillittynä. Mieluummin vähemmän ja pienempinä määrinä, kun liikaa yksityiskohtia

niin, että yleisvaikutelmasta saattaa tulla sekava. Lyijykynäpiirrokseni on jo itsessään hyvin yksityiskohtaista. Tässä kuvituksessa esimerkiksi mallin päässä oleva hattu on jo yksistään suuri elementti, joka kiinnittää varmasti huomion. Sellaisessa kuvituksessa, joka on piirretty hillitymmin, voisi tosin hieman rohkeammatkin maalaustekstuurit toimia.

Näillä maalaustekniikoilla voisin kuitenkin jatkossakin kokeilla tehdä erilaisia tekstuureita, joita yhdistää omiin kuvituksiini. Näin on mahdollista tehdä entistä erottuvampaa ja uniikkia jälkeä.

Tämä maalausosio osoittautui alkujännityksestä huolimatta oikein hauskaksi työosioksi. Vaikka en alussa kokenut osaavani maalata ollenkaan, ei se estänyt minua silti tekemästä hienoja ja toimivia tekstuureja. Kun lähdin rohkeasti ulos omalta mukavuusalueeltani, yllätyin itsekkin lopputuloksesta.

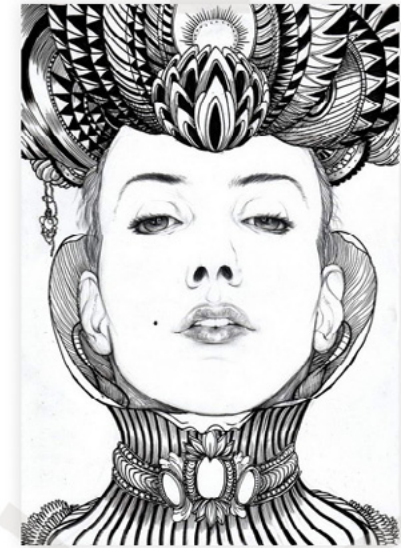
5.5 Kuvitus 4

5.5.1 Iain Macarthur

Seuraava inspiraation lähteeni Iain Macarthur on englantilainen kuvittaja, joka on erikoistunut erilaisten printtien, julisteiden ja logojen suunnitteluun. Häneen ovat vaikuttaneet myös monet muut, erilaisia tyylejä edustavat taiteilijat ja kuvittajat, joiden töitä hän on hyödyntänyt omiin taiteellisiin kokeiluihinsa. Macarthur (2014) on saanut paljon inspiraatiota myös sarjakuvataiteen kautta, ihmisten kasvojen ilmeistä, silmistä ja erilaisista luonnollisista kuvioista ja muodoista. Tehdessään muotokuvia Macarthur piirtää kuvia tavallisista ihmisistä, mutta luo niihin epätavallisia koristuksia ja kuoseja, antaakseen eloisamman vaikutelman ja muuttaen ne tavallisesta joksikin täysin eriskummalliseksi ja samanaikaisesti hienoksi. (Macarthur 2014).

Muotokuvien ihmisfiguurit on piirretty lyijykynillä realistisen näköiseksi, mutta kuviin on lisätty vaihtelevaa, abstraktia kuviointia (kuva 45). Osa kuvituksista näyttää jopa enemmän mielikuvituksen tuotteilta kuin muotokuvilta. Macarthurin kuvitustyyli on hyvin yksityiskohtaista ja surrealistista. Töyssyn ym. (1999) mukaan surrealismi korostaa ihmisen piilotajunnan merkitystä ja kuvaa ylitodellisia, unenomaisia näkyjä (Töyssy ym. 1999, 136). Vahvojen kontrastien käyttö korostaa kuvitusten mustavalkoista sävy maailmaa. Macarthurin kuvitusten eri elementit näyttävät silti olevan sopusoinnussa keskenään. Hän osaa yhdistää nämä kaksi erilaista kuvitustyyliä, mustavalkoiset kuvitukset ja lyijykynäpiirroksen taitavasti yhteen.

Valitsin Macarthurin yhdeksi inspiraation lähteeksi, vaikka hänen tyylinsä on melko kaukana omastani. Hänen kuvitukset ovat kuitenkin kaikessa erikoisuudessaan todella hienoja ja halusin kokeilla tehdä abstraktisempia kuvituksia ja yhdistää niitä lyijykynäpiirrokseni. Pidän erityisesti Macarthurin tyylistä piirtää muotokuvaan epätavallisia, mutta kiinnostavia yksityiskohtia.

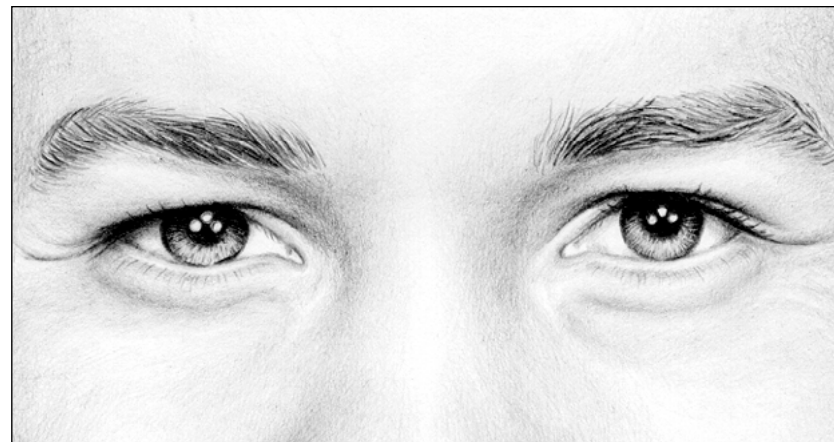
Kuva 45. Iain Macarthurin kuvituksia. (Iain Macarthur 2014.)

5.5.2 Lyijykynäpiirros ja tussi

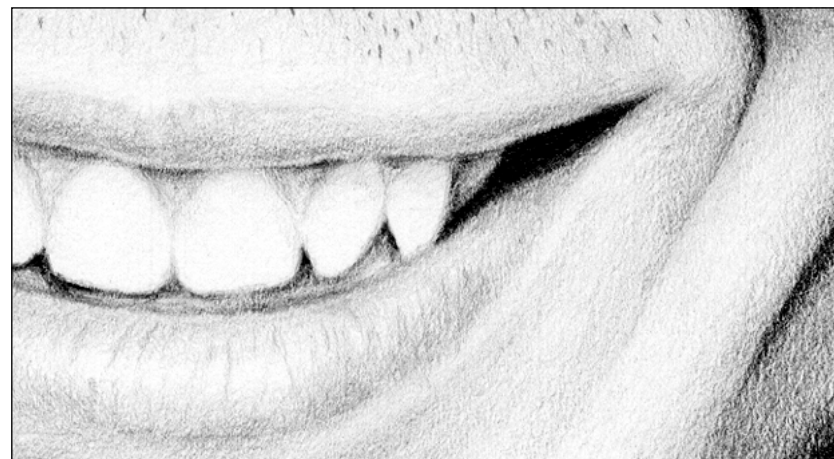
Koska halusin tässä kuvitusprosessissa kokeilla kahden hyvin erilaisen kuvitustekniikan yhdistämistä, valitsin muotokuvan mallikuvaksi selkeän, hyvin läheltä kasvoja otetun miehen kuvan. Tarkan lähikuvan avulla myös kasvojen pienemmät yksityiskohdat oli helpompi piirtää ja tehdä kuvasta mahdollisimman realistinen. Näin läheltä otettua kuvaa en tosin ollut aiemmin piirtänyt, joten varsinkin alussa tuntui vaikealta hahmotella kaikki elementit oikeille paikoilleen.

Varsinaisen piirtämisen aloitin tällä kertaa silmien alueelta (kuva 46), vaikka ne sijaitsivat keskellä paperia. Tämä vaikeutti tosin hieman kasvojen vasemman puolen piirtämistä, kun oli varottava, ettei sotkisi piirtäessä valmiiksi piirrettyjä kohtia. Kohteen nenä näytti aluksi hieman hassulta ja omituisen muotoiselta elementiltä. Iloinen hymy näytti tekevän siitä vielä poikkeuksellisen leveän. Aloitinkin sen piirtämisen melko varovasti, koska mielestäni nenä on yksi tärkeimmistä kasvojen elementeistä, joka tekee mallista juuri tietyn näköisen. Muistin Edwardsin ohjeen asioiden näkemisestä niin kuin ne todellisuudessa ovat. Pyrinkin tutkimaan kohdetta tarkasti ja piirtämään vain se, mitä mallikuvassa näin, jotta lopputuloksestakin tulisi realistinen. Apuruudukko oli tässä vaiheessa hyvin tärkeässä asemassa.

Huulien reunat pyrin nyt piirtämään niin kevyesti kuin mahdollista. Niiden liiallinen korostuminen ei varmasti tukisi miestä esittävää muotokuvaa. Myös hampaat paljastava hymy on yleensä ollut haastava saada näyttämään luonnolliselta, joten pyrin piirtämään senkin hyvin varovasti. Tummat suupielet piirsinkin kuitenkin lähes mustiksi, jotta suu näyttäisi luonnolliselta. Valkoisiin hampaisiin en kynällä sen sijaan juurikaan koskenut (kuva 47).

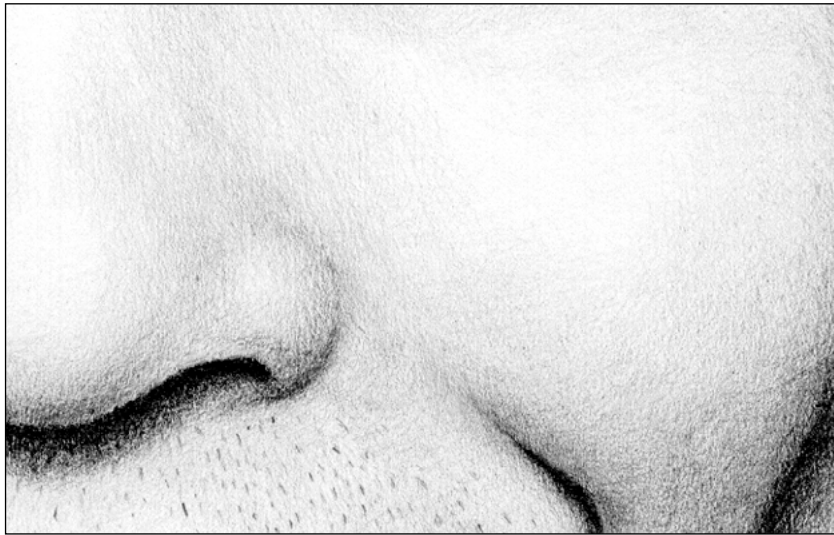
Kuva 46. Piirtämisen aloituskohta.

Kuva 47. Suun yksityiskohtia.

Pyrin muutenkin kevyempään kynänjälkeen ja piirsin eniten H-kynillä. Kasvojen valöörien kanssa olin erityisen tarkka, jotta lopputulos olisi luonnollinen (kuva 48). Jätin myös muutamat muut kohdat, kuten valoisin otsan ja nenän varren lähes kokonaan lyijykynällä piirtämättä.

Hiuksia piirtäessä pyrin kiinnittämään huomiota valöörien vaihteluihin ja käytin tummimpien alueiden seassa kaiverrustekniikkaa elävän lopputuloksen aikaansaamiseksi. Lisäksi niistä oli mallikuvassa näkyvissä vain murto-osa, joten sain piirrettyä ne yllättävän helposti.

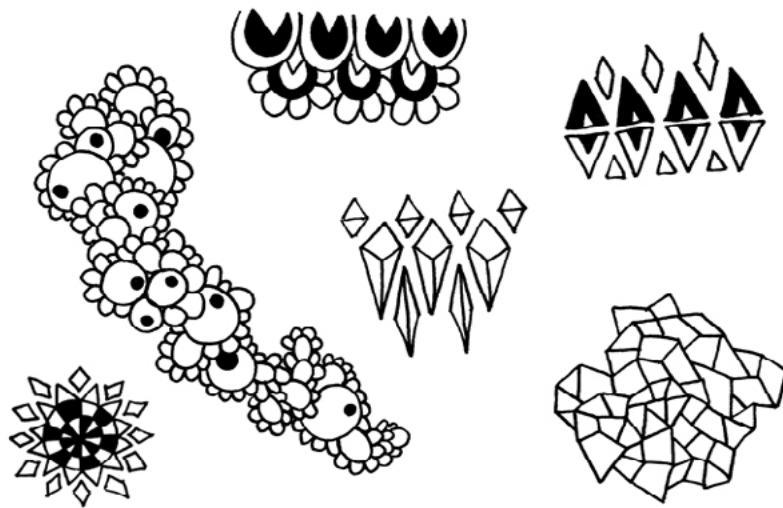
Kuva 48. Vaihtelevaa kynän jälkeä kasvoissa.

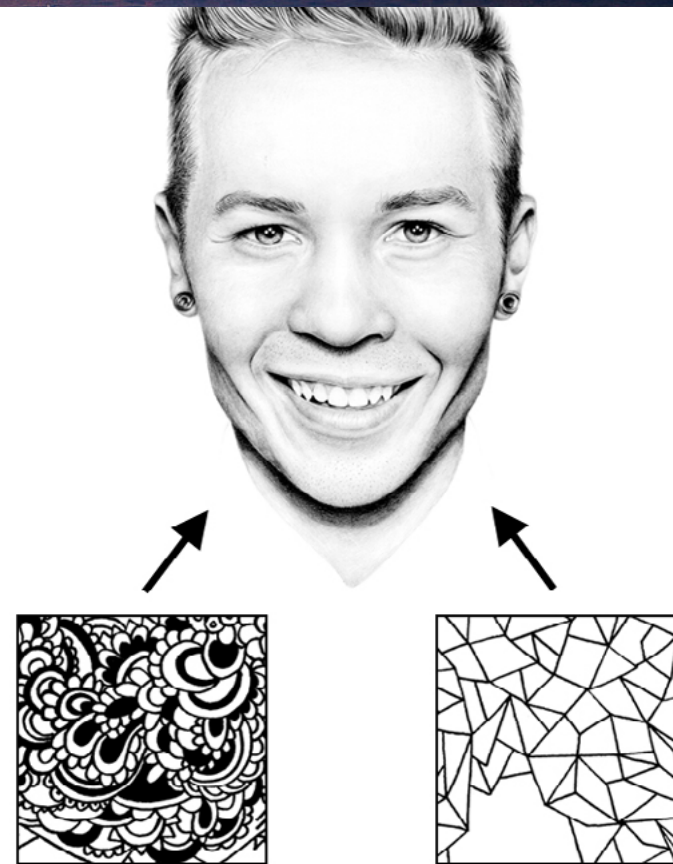
Kuva 49. Valmis muotokuva.

Seuraavaksi kokeilin Macarthurin tavoin yhdistää piirtämäni muotokuvaan tussilla piirrettyjä, erikoisempia elementtejä. Halusin tosin tehdä jotain hieman hillitympää, joka sopisi tyyliini. Mustan tussipiirroksen ja harmaasävyisen lyijykynän välillä vallitseva kontrasti toisi toivon mukaan kuvitukselle myös lisää huomioarvoa ja kiinnostavuutta.

Pohdin aluksi, millaisia kuvioita piirtäisin. Luonnostelin ensin useita erilaisia kuvioita (kuva 50). Tavoitteena oli tehdä sellaisia kuvioita, jotka sopisivat parhaiten samaan kokonaisuuteen. Mietin myös tusseilla piirrettävän kokeiluosion paikkaa. Koska olin lopettanut lyijykynäpiirroksen hahmon kaulan alueelle, oli siitä kohtaa hyvä jatkaa tusseilla. Samalla se muodostaisi ikään kuin kehyksen kuvituksen alareunalle.

Kuva 50. Luonnoksia.

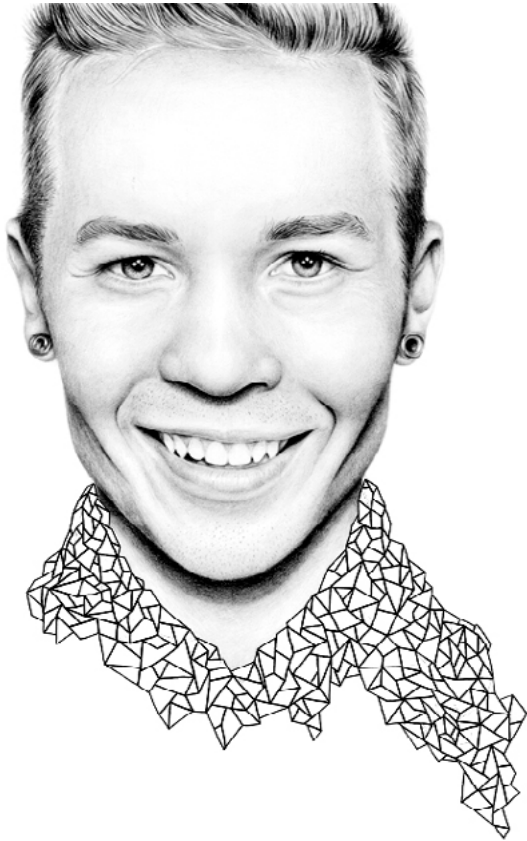
Kuva 51. Valitut kuviot ja niiden sijoittumiskohta muotokuvassa.

Valitsin pari kuviota tarkempaan tarkasteluun, jottei lopputuloksesta tulisi liian sekava. Piirtämistäni kuvioista minua miellyttivät eniten simpelit, graafiset kulmiot ja pyöreistä, pallomaisista muodoista koostuvat kuviot. Kokeilin sovittaa näitä yhteen muotokuvan kanssa (kuva 51). Tein valittuja muotoja käyttäen muutamia erilaisia sommitelmia (kuvat 52-54). Pyrin selvittämään, minkä verran kuvioita oli hyvä olla suhteessa muotokuvaan, jotta koko kuvitus pysyisi tasapainoisena. Vaihtelin kulmioiden ja pyöreiden kuvioiden määriä suhteessa toisiinsa.

Piirsin ensin pelkkiä graafisia kulmioita käyttäen kohteen kaulan muotoa myötäilevän kuvioinnin (kuva 52). Hain sommittelulla hieman kaulusmaista vaikutelmaa, mutta kuitenkin abstraktimmalla otteella. Toiseen versioon lisäsin pallomaisia, pyöreitä kuvioita (kuva 53). Panin kuitenkin merkille, että se oli yksityiskohtaisemman jälkensä vuoksi reilusti huomiota herättävämpää selkeisiin kulmioihin verrattuna. Sitä kannattaisi siten käyttää vain pienempinä ripauksina.

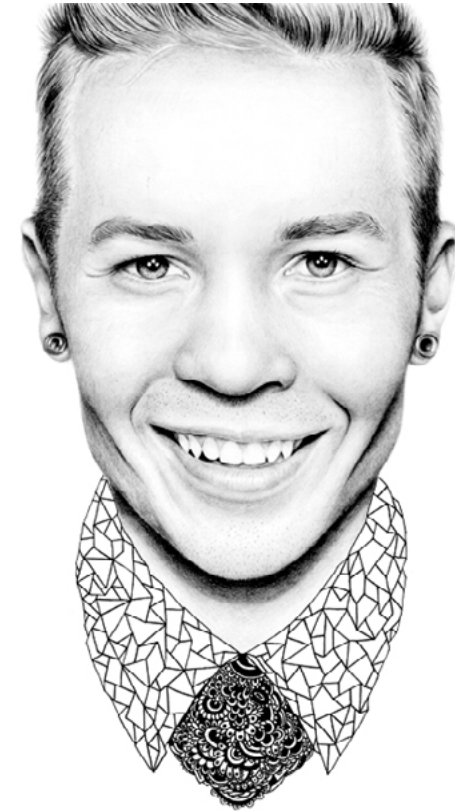
Abstraktimpien sommitteluiden lisäksi halusin kokeilla tehdä hieman merkityksellisempää sisältöä kuvitukseen. Alkuperäisessä mallikuvassa mallin päällä oli kauluspaita ja kravaatti, joten halusin vielä kokeilla tehdä näitä muistuttavia elementtejä. Tein kulmioista paidan kauluksen muotoisen alueen, jonka alta pilkkotti pyöreitä kuvioita (kuva 54).

Kuva 52. Versio 1.

Kuva 53. Versio 2.

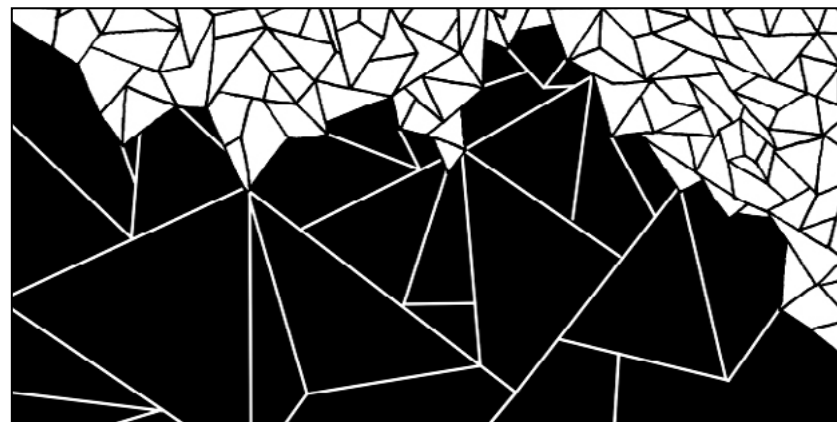
Kuva 54. Versio 3.

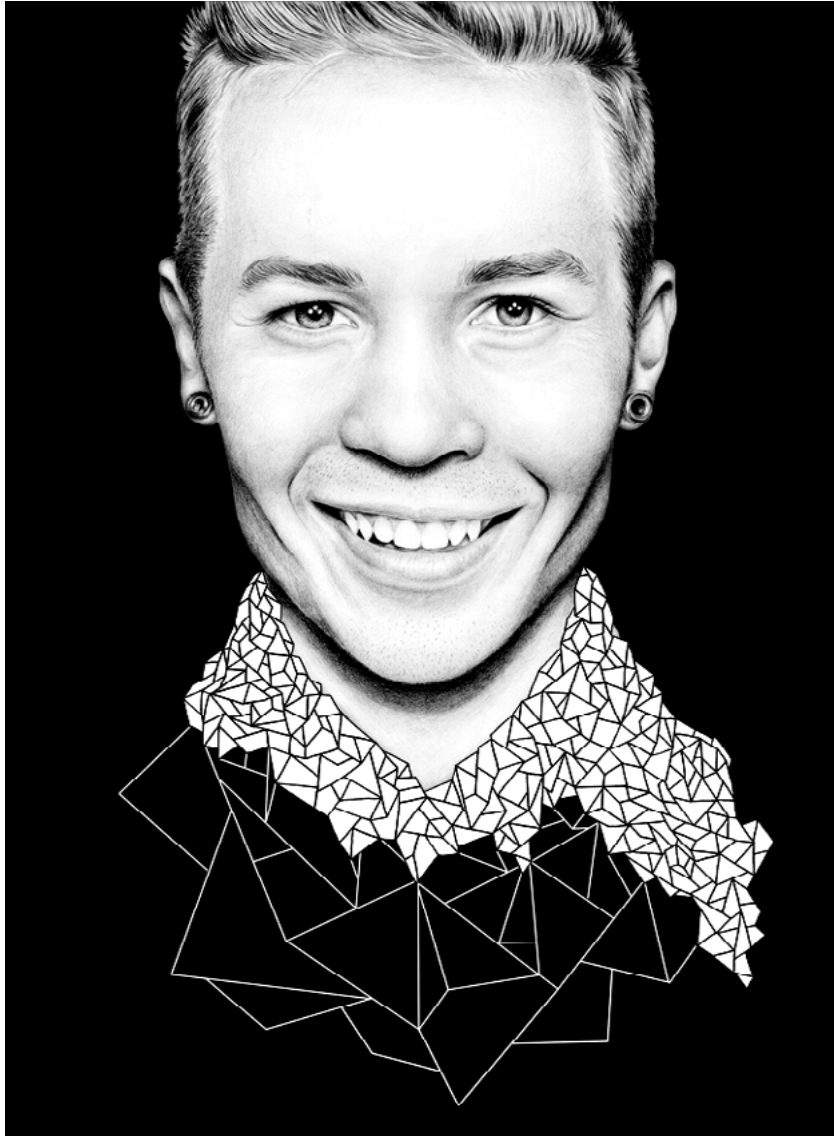
Kuva 55. Versio, jossa musta tausta.

Lyijykynäpiirroksen ja tussin yhdistämisestä huolimatta muotokuvassa ei ollut mielestäni riittävän voimakkaita kontrasteja, jonka vuoksi kuvituksen yleisvaikutelmakaan ei ollut niin vaikuttava. Päätin värittää taustan mustaksi (kuva 55) ja toivoin sen korostavan lyijykynäpiirrosta ja siinä olevia valöörejä. Piirtäjän suuren käsikirjan (2012) mukaan tummempi tausta tuo muotokuvaan dramatiikkaa. Vaalea, neutraali tausta korostaa tummahiuksista tai -ihoista mallia ja tumma tausta vaaleahiuksista tai -ihoista mallia. (Piirtäjän suuri käsikirja 2012, 169.)

Päätin käyttää kuvituksessa pelkkiä kulmioita, koska ne sopivat mielestäni paremmin tähän kuvitukseen. Lisäksi tein vielä Photoshopissa kuvituksen alareunaan muutamia suurempia, ohutreunaisia kulmioita (kuva 56). Niiden oli tarkoitus toimia vastapainona ja kontrastina tussella piirretyille, pienemmille kuvioille. Kohteen hiuksissa on myös kaiverrustekniikalla tehtyjä, vaaleita ohuita viivoja, joten niiden toistuvuus tuo kuvaan rytmiä.

Kuva 56. Kulmioiden välinen kontrasti.

Kuva 57. Valmis kuvitus.

5.5.3 Arviointi

Muotokuvaosion lyijykynän jälki on jälleen kehittynyt entistä paremmaksi. Se on nyt hyvin pehmeän näköistä. Valöörit vaihtelevat todella kevyesti piirretyistä, vaaleista alueista lähes täysin mustiin kohtiin. Mallin kasvoissa oli paljon sellaisia yksityiskohtia, joiden piirtäminen vaati hyvin tarkkaa havainnoimista ja keskittymistä. Esimerkiksi silmien aluset on yleensä vaikea piirtää niin, ettei niitä tulisi korostettua liikaa jolloin ne saattavat vanhentaa kohdetta. Tässä muotokuvassa ne näyttävät kuitenkin hyvin luonnollisilta. Myös hahmon silmät onnistuivat mielestäni erittäin hyvin. Kuvaa katsoessa huomio kiinnittyy niihin välittömästi. Ilmeestä tuli hyvin luonnollinen ja kohde näyttää aidosti iloiselta.

Myös hiusten piirtäminen sujui nyt aiempaa helpommin, johtuen varmasti siitä, että olin piirtänyt niitä aiempaa enemmän ja opetellut tietoisesti tekemään niistä parempia. Tummiin ja vaaleiden alueiden vaihtelu tuo niihin elävyyttä ja luonnollisuuden tuntua. Mallikuvassa kohteen hiukset tosin rajautuvat aivan yläosasta ja harmittaa, kun en tajunnut piirtää niitä silti kokonaan, vaan piirsin koko figuurin mallikuvan mukaisesti. Lopputulos on mielestäni kuitenkin erikoisen hyvin onnistunut ja valokuvamaisen tarkka. Hyvällä ja selkeällä mallikuvalla oli varmasti osuutta onnistuneeseen lopputulokseen.

Tussipiirrososiossa kuvioiden satunnainen piirtely ei tosin tuntunut alkuun oikein omalta jutulta. Mielestäni erilaisia kuvioita oli kyllä hauska tehdä, mutta piirtäminen, jossa ei ole ajatusta mukana ja elementtien satunnainen sijoittelu tuntui etenkin alkuun vaikealta.

Tämä tosin johtui varmasti siitä, etten yleensä piirrä muuta kuin sen, mitä mallikuvassa näen. Varsinkin kun työlläni ei ollut toimeksiantoa, oli hieman vaikeaa keksiä, mitä piirtäisi. Haluaisin aina pystyä selittämään mitä ja miksi olen milloinkin tehnyt. Tavoitteenani on, että tekemissäni kuvituksissa olisi jokin idea taustalla. Tässä kokeilussa olinkin kaikista kauimpana mukavuusalueestani.

Kuvitusprosessi sujui kuitenkin melko hyvin. Nämä ensimmäiset kokeilut, joihin piirsin pelkkiä kulmikkaita kuvioita, onnistuivat mielestäni parhaiten, vaikka niiden tekemisessä oli alussa enemmän haastetta. Voisin käyttää samaa kuviota myös tulevissa kuvituksissani, tai kehittää sitä eteenpäin. Vaihtelevalla kuvioinnilla voisi myös korvata esimerkiksi ihmistenpäällä olevia vaatteita, joita en ole yleensä piirtänyt. Sitä voisi käyttää myös abstraktimpana elementtinä taustalla.

Lopputuloksia katsellessa graafisen tussiviivan ja lyijykynäpiirroksen välillä on aika mukava kontrasti, joka tekee kuvituksista paljon mielenkiintoisempia ja huomiota herättävämpiä. Myös musta tausta sopii mielestäni kuvitukseen erinomaisesti.

Näiden kahden tekniikan onnistunut yhdistäminen edellyttää kuitenkin hieman tarkempaa ennakkosuunnittelua ennen prosessiin ryhtymistä. Toisaalta tämän kuvitusprosessin yhtenä tavoitteena oli myös kokeilla rohkeasti erilaista kuvitustekniikkaa ja opetella sitä omalta mukavuusalueelta poismenemistä.

5.6 Kuvitus 5

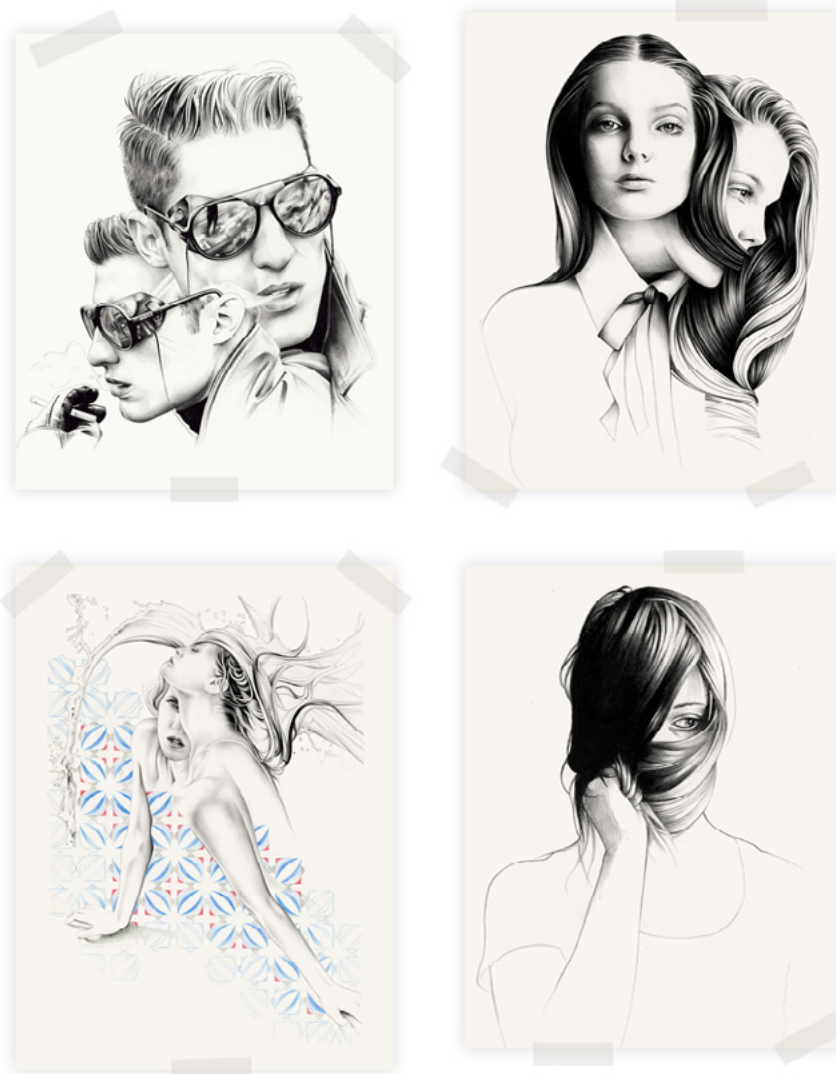
5.6.1 Ricardo Fumanal

Viimeisessä kuvitusprosessissa tutustuin Ricardo Fumanal –nimiseen espanjalaiseen kuvittajaan. Fumanalin kuvitukset vaihtelevat kuvataiteesta muoti- ja mainoskuvituksiin, ja hänen nykyinen taiteellinen osaaminen on manuaalisen tussi- ja lyijykynäpiirtämisen alueella.

Fumanal tekee hyvin vaihtelevia muotokuvia: kasvokuvia, kokovartalokuvia ja suurempia, monta kuvaa sisältäviä teoksia. Ilmeet ja asennot ovat vaihtelevia ja erikoisia. Fumanal yhdistelee useampia eri kuvia yhdeksi suuremmaksi kuvituskokonaisuudeksi. Kuvituksissa voi olla esimerkiksi useampia ihmishahmoja (kuva 58). Verrattuna aikaisempiin esittelemiini kuvittajiin, Fumanalin kuvitusten pääpaino on eri kuvitustekniikoiden käytön sijaan kuvien mielenkiintoisessa yhdistelytavassa.

Kuvitukset on toteutettu pääosin lyijykynillä. Piirrosjälki on fotorealistisen tarkkaa ja kuvissa on vahvat kontrastit. Esimerkiksi ihon varjostus on todella kevyttä, kun taas hiukset ovat hyvin aidon näköiset ja kiiltävät voimakkaiden kontrastien ansiosta. Kuvituksissa vuorottelee yksityiskohtainen ja kevyempi kynänjälki, jotka yhdessä tekevät niistä tasapainoisia. Mustavalkoinen sävy maailma näyttää toimivalta eikä välttämättä tarvitse rinnalleen muita värejä.

Halusin kokeilla viimeisessä kuvitusprosessissani kahden piirroskuvan yhdistämistä. Pidän myös Fumanalin tavasta käyttää kontrasteja erityisesti hiuksia piirittäessä. Useammasta kuvasta on tosin oma haasteensa tehdä yhtenäinen kuvitus, ja tämä edellytti hieman tarkempaa etukäteissuunnittelua ennen piirtämisprosessiin ryhtymistä.

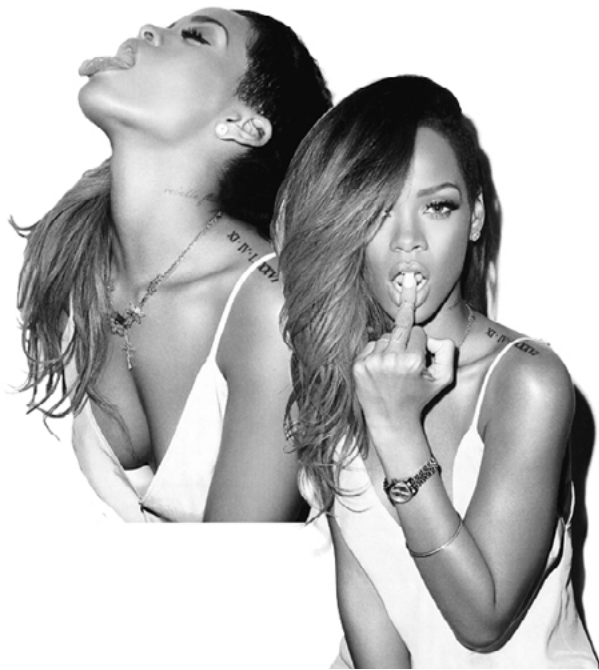

Kuva 58. Ricardo Fumanalin kuvituksia. (Ricardo Fumanal 2014.)

5.6.2 Kahden kuvan yhdistäminen

Lähdin ensin etsimään sopivia valokuvia, joita käyttää mallina piirtämisessä. Tavoitteena oli löytää samasta henkilöstä samantyyliisiä kuvia, jotka sopisivat hyvin yhteen. Onnistuin löytämään kaksi hyvää naishenkilön kuvaa. Molemmissa kuvissa on sama henkilö hieman erikoisemmissa asennoissa vyötäröstä ylöspäin kuvattuna. Koska niistä piirrettävät kuvat piti myöhemmin saada yhdistymään luontevasti, tein ensin valokuvia apuna käyttäen luonnoksia muutamasta sommitelmasta (kuvat 59-61). Tavoitteena oli myös kartoittaa, kuinka kuvat sopivat yhteen, ja mistä kohtaa niiden olisi hyvä yhdistyä varsinaisessa kuvituksessa.

Alussa ajatuksenani oli, että kuvat voisivat yhdistyä joko hiuksista tai ihoalueista, koska ne olivat kuitenkin yksittäisiä suuria elementtejä kuvissa. Päätin kuitenkin ensin piirtää hahmot omille papereilleen ja yhdistää ne myöhemmin kuvankäsittelyn avulla yhdeksi isommaksi kuvituskokonaisuudeksi. Aloitin piirtämisen henkilökuvasta, jossa kohde katsoo kameraan, koska sen asento oli hieman tavallisempi ja koin sen aavistuksen helpommaksi piirtää.

Kuva 59. Sommitelma 1.

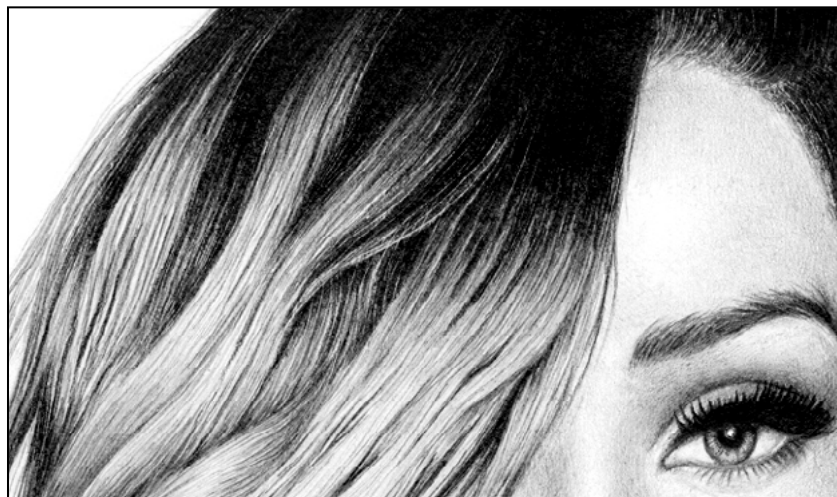
Kuva 60. Sommitelma 2.

Kuva 61. Sommitelma 3.

Aloitin piirtämisen toisen figuurin yksityiskohtaisista, pitkistä hiuksista, edeten ylhäältä alas ja vasemmalta oikealle. Pyrin nyt tekemään voimakkaammat kontrastit tummien ja vaaleiden alueiden välille, jotta hiukset näyttäisivät eläviltä ja kiiltäviltä (kuva 62). Suurin osa hiuksista oli onneksi mallin vasemmalla puolella, mikä helpotti piirtämistä ja minun ei tarvinnut koko aikaa varoa sotkemasta piirtävällä kädelläni jo valmiiksi piirrettyjä kohtia.

Massiivisten hiusten jälkeen tuntui vaikealta piirtää kasvot, jotka piti piirtää nyt huomattavasti pienempinä kuin mihin olin tottunut. Varsinkin kun olin edellisessä kuvitusprosessissa piirtänyt lähikuvan kasvoista, oli tämän mallin kasvot ja muut ruumiinosat paljon pienemmät suhteessa paperiin, eikä siten ollut mahdollista kuvata kohdetta niin yksityiskohtaisesti.

Kuva 62. Kontrasteja hiuksissa.

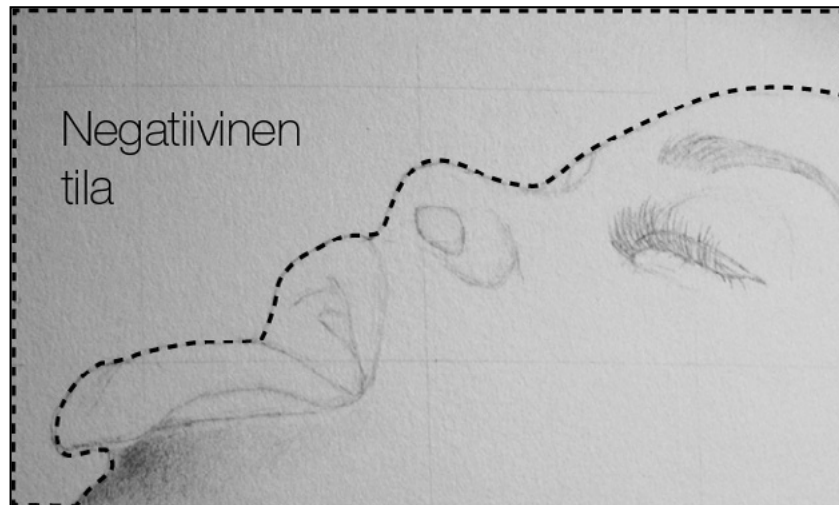
Kuva 63. Valöörien vaihtelua iholla.

Mallilla oli myös hieman tummempi iho, joten sen piirtämiseen piti kiinnittää enemmän huomiota niin, ettei lopputulos olisi likaisen tai raskaan näköinen. Barberin (2009) mukaan tummaihoisen henkilö tulisi piirtää hieman eri tavalla. Sävyjä on oltava enemmän ja niitä on käytettävä hienovaraisemmin, jotta muoto ja struktuuri säilyvät. (Barber 2009, 65.) Ihon piirtämiseen menikin eniten aikaa, koska täytyi olla erityisen huolellinen, jotta lopputuloksesta tuli siisti ja tasainen.

Aloitin ihon sävyttämisen H-kynillä kevyesti ja kerrostaen. Pyrin tekemään mahdollisimman pehmeää jälkeä ja saamaan muodot esiin erivahvuisten valöörien vaihteluilla (kuva 63). En myöskään sävyttänyt aivan kaikkia ihoalueita, vaan jätin vaaleimmat alueet kokonaan koskematta. Muuten lopputuloksesta olisi saattanut tulla turhan raskas, eikä se olisi näyttänyt luonnolliselta.

Toisen kuvitukseen tulevan figuurin (kuva 67) erikoinen asento toi viimeiseen lyijykynäpiirrokseen huomattavasti lisähaastetta. Se oli aiempiin muotokuvapiirroksiini verrattuna hyvin erilainen, ja toisaalta se soveltuikin hyvin päättämään tämän opinnäytetyöprosessin. Alussa tekemiä suunnitelmien (kuvat 59 ja 60) mukaan tämä toinen piirros ei tulisi näkymään lopullisessa kuvituksessa kokonaan, mutta päätin silti piirtää figuurin kokonaiseksi.

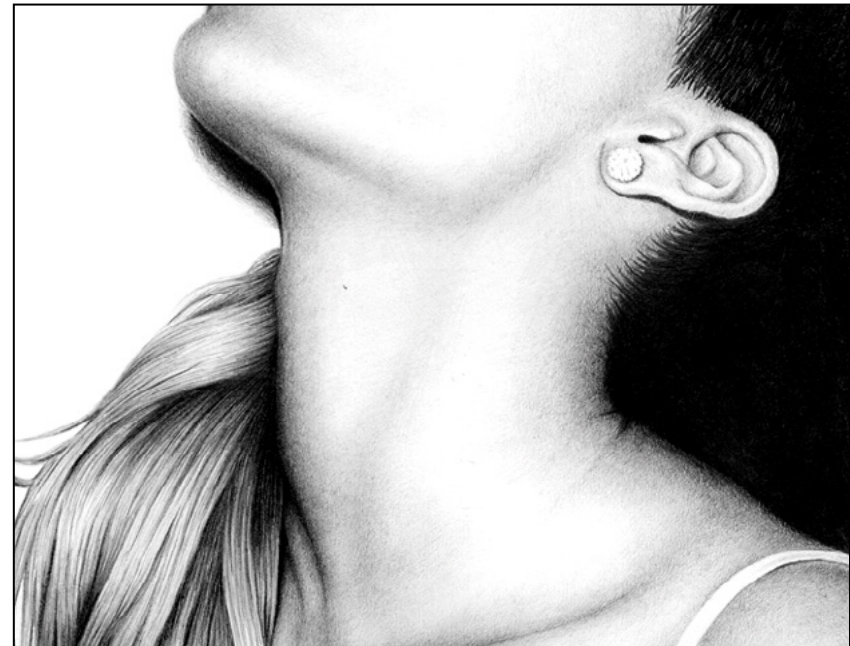
Erikoinen asento ja kasvojen kulma vaativat kohteen tarkkaa havainnointia, jotta saisin piirrettyä ne luonnollisen näköisiksi. Aloitin piirtämisen kasvoista, koska ne olivat yksi tämän muotokuvan haastavimmista osuksista. Vaikka jotkut elementit, kuten nenä, näyttivät kuvakulmasta johtuen hieman omituisilta, piti minun silti pyrkiä piirtämään ne niin kuin ne mallikuvassa olivat. Käytin kasvojen ääriiviivojen hahmotelussa apuna hahmon taustaa, jota Edwards kutsuu myös negatiiviseksi

Kuva 64. Negatiivisen tilan (taustan) hyödyntäminen piirtämisen apuna.

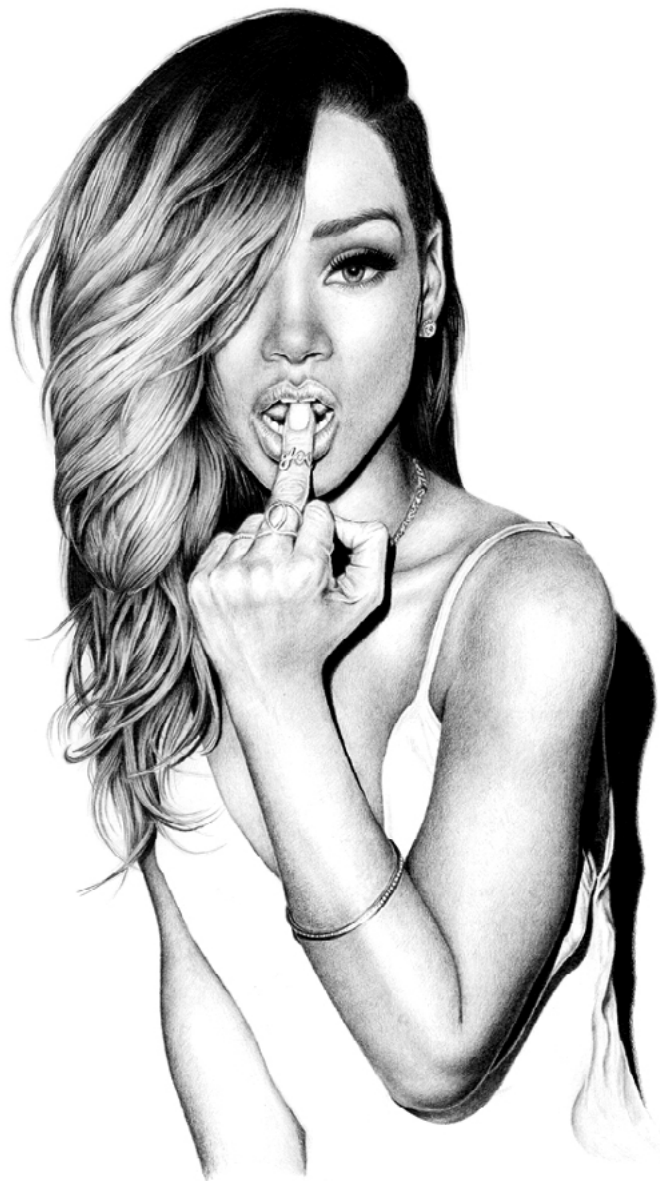
tilaksi. Kohteen piirtämisen sijaan kiinnitin huomiota taustaan muotona ja piirsin pelkästään sen, jolloin tulin samalla piirtäneeksi myös kasvojen muodot oikein (kuva 64).

Kasvojen ja leuan alueen kevyt varjostaminen (kuva 65) oli avainasemassa, sillä sen luoma syvyysvaikutelma teki päästä ja kasvoista realistisen näköisiä. Hiusten ja ihon sävy oli myös tärkeä saada näyttämään samanlaiselta kuin ensimmäisessä piirroksessa, sillä ne olivat suurimpia yksittäisiä elementtejä kuvassa. Tässä toisessa piirroksessa ihoa tosin olikin vielä enemmän näkyvissä kuin ensimmäisessä muotokuvassa (kuva 66).

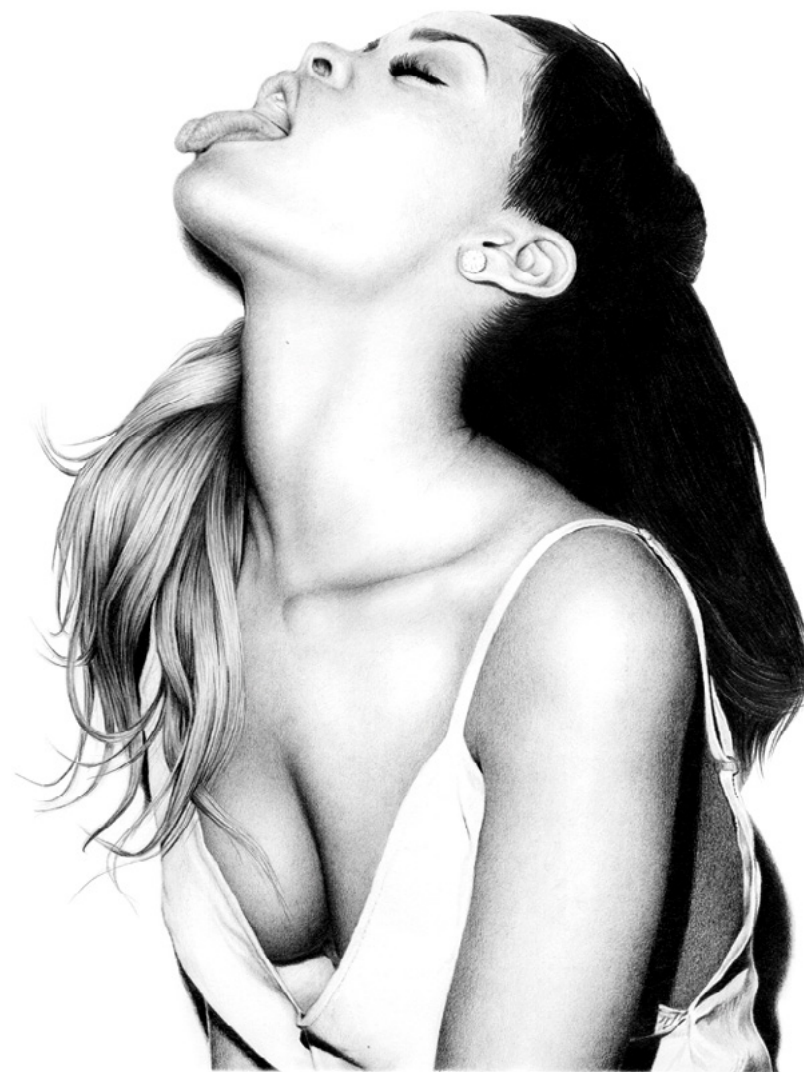

Kuva 65. Kasvojen ja kaulan alueen varjostuksia.

Kuva 66. Valmis ensimmäinen muotokuva.

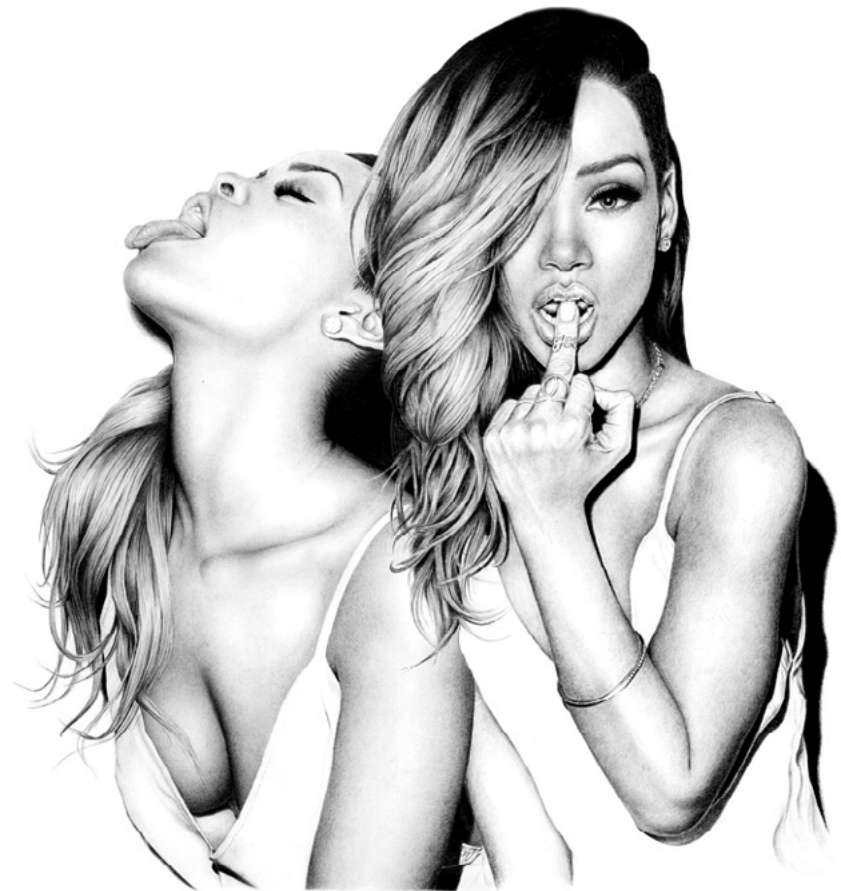

Kuva 67. Valmis toinen muotokuva.

Molempien muotokuvien valmistuttua halusin vielä kokeilla niiden yhdistämistä Photoshopissa. Tein luonnosteni (kuvat 59 ja 60) mukaisia sommitelmia kuvista vaihdellen figuurien paikkoja.

Ensimmäisessä versiossa (kuva 68) sijoitin hahmot vierekkäin. Ajatuksena oli, että ne yhdistyisivät käsivarsien kautta. Sommitelma näytti kyllä toimivalta, mutta siitä tuntui puuttuvan vielä jotain. Se kyllä saattoi johtua siitä, että piirrokset olivat samassa tasossa ja kokonaisuus oli turhan staattinen.

Toisessa versiossa (kuva 69) päätinkin nostaa takana olevaa hahmoa reilusti ylemmäksi ja vastaavasti laskea etualalla olevaa kuvaa alemmaksi. Molempien figuurien hiuksissa oli paljon mustaa, joten kokeilin yhdistää hahmot siitä kohtaa. Mielestäni tästä lopputuloksesta tuli huomattavasti mielenkiintoisempi kuin ensimmäisestä versiosta.

Kuva 68. Ensimmäinen yhdistelmä.

Kuva 69. Toinen yhdistelmä.

5.6.3 Arviointi

Onnistuin mielestäni ensimmäistä kuvaa piirtäessä (kuva 66) sävyttämään figuurin ihon luonnollisen ja pehmeän näköiseksi. Tosin käden tummimpien varjokohtien kynänjälki ei ole niin luonnollisen näköinen kuin voisi olla. Tumman ja vaaleamman alueen välinen raja on paikoitellen turhan jyrkkä, ja siitä näyttää puuttuvan pari valööriä, joiden sävy olisi näiden kahden väliltä.

Ensimmäisenä piirretyn hahmon kasvoja olisi myös pitänyt varjostaa hieman kevyemmin, jotta lopputulos olisi vielä raikkaampi. Huomasin kasvojen valmistuttua, että olin vahingossa piirtänyt toisesta silmästä pari millia liian suuren suhteessa kasvojen muihin elementteihin, enkä enää viitsinyt lähteä pyyhkimään. Alussa olisi sen sijaan pitänyt keskittyä tutkimaan mallia tarkemmin ja hahmotella se huolellisesti paperille. Hiuksista sain piirrettyä luonnollisen näköiset vahvojen kontrastien ansiosta. Piirrosjälki tosin huononee hieman latvoja kohti mennessä.

Toisen piirroksen (kuva 67) figuurin ihon sain piirrettyä hieman luonnollisemmaksi ja pehmeämmäksi kuin ensimmäisessä piirroksessa. Piirsin tosin ihoa melko kauan ja tarkasti, ja varoin tällä kertaa varjostamasta kasvoja liian tummasti. Onnistuinkin tekemään kohteesta realistisen näköisen tämän erikoisesta asennosta huolimatta. Yllätyin hieman itsekkin, kun sain piirrettyä erikoisemmatkin elementit, kuten kielen, luonnollisen näköisiksi niin, että ne kuuluvat kuvaan, eivätkä hyppää silmään epämääräisinä elementteinä. Myös hiukset onnistuivat vielä paremmin kuin ensimmäisessä piirroksessa. Kynän jäljen kehityksestä huolimatta molempien figuurien hiukset näyttävät kuitenkin keskenään hyvin samanlaisilta, mikä helpotti kuvien yhdistämistä myöhemmässä vaiheessa. Myös ihon varjostusjälki on lähestulkoon yhtä kevyttä molemmissa muotokuvissa.

Tummemman ihonsävyn piirtäminen oli tosin huomattavan hidasta, varsinkin minun tapauksessani, kun piirrän niin tarkasti ja hitaasti. Näitä kahta muotokuvaa piirtäessä minulla menikin ylivoimaisesti eniten aikaa. Muutamista heikkouksista huolimatta molemmat piirroukset onnistuivat kuitenkin paremmin kuin uskalsin kuvitella. Kynän jälki on näissä piirroksissa todella fotorealistisen tarkkaa.

Tällä kuvien yhdistelytekniikalla syntyi hyvin mielenkiintoisia lopputuloksia ja mielestäni nämä kuvitukset onnistuivatkin ehkä parhaiten koko opinnäytetyöprosessissa. Tulen varmasti käyttämään tätä tekniikkaa myös tulevissa töissäni. Olisi tosin hyvä, jos kaikki kuvitukseen tulevat kuvat saisi piirrettyä kerralla samaan työhön, jotta ne saisi yhdistettyä luontevammin. Tämä vaatisi toisaalta suuremman paperin käyttöä. Ainakin kuvan 68 tekemiseen meni huomattavasti kauemmin, koska molemmat figuurit täytyi ensin syvätä eli irroittaa taustoistaan hyvin tarkasti, jotta ne voisi asettaa vierekkäin. Niiden yhdistymiskohtakaan ei ole niin selkeä ja hyvä kuin kuvassa 69, jossa hiukset oli helppo yhdistää mustien hiusten kohdalta.

Huomasin myös, että tällaista suurempaa kuvitusta tehdessä ei kannata takertua pieniin virheisiin tai yksityiskohtiin, vaan kiinnittää enemmän huomio kokonaisuuteen. Prosessin aikana panin merkille muutamia piirtämisessäni sattuneita, peruuttamattomia virheitä, mutta pyrin olemaan välittämättä niistä liikaa ja jatkamaan vain piirtämistä eteenpäin.

6 Pohdinta

Olen hyvin tyytyväinen, että valitsin lopulta juuri tämän aiheen opinnäytetyölleni. Prosessi on ollut melko pitkä ja raskas, mutta olen onnistunut saattamaan sen päätökseen. Vajaan vuoden sisällä tapahtunut kehitys piirrosjäljessäni on ollut huikeaa. Muistan, kun aihevalinnan jälkeen ensimmäisiä piirroksia tehdessäni teki mieli alkaa itkeä, kun huomasin, etten vielä silloin osannut piirtää niin hyvin kuin olisin toivonut. En olisi ikinä uskonut, miten hyväksi piirustustaitoni voisivat kehittyä, erityisesti lyijykynäpiirrosjälki. Käännekohta piirtämistaitojen kehittymiselle oli Anssi Mikael Okkosen haastattelu, jonka neuvojen jälkeen piirustustaitoni alkoivat kehittyä merkittävästi. Sain häneltä sellaista omakohtaista tietoa piirtämiseen liittyen, jota ei opita kirjoja lukemalla.

Erialaisten sekatekniikoiden kokeilu oli myös hyvin antoisaa. Osa kokeiluista onnistui paremmin kuin toiset, ja muutamaa tekniikkaa tulen varmasti käyttämään tulevissa kuvituksissani. Erityisesti näitä kuvitusten kokeiluosioita tehdessä painottui toimeksiannon puuttuminen. Toisaalta oli mukavaa, että sai tehdä juuri sellaisia töitä kun halusi, mutta toimeksiantajalta olisi tullut tarkemmat ohjeet sille, mitä tullaan tekemään. Tämän huomasi erityisesti sekatekniikkakokeiluja tehdessä, jolloin oli välillä melko vaikeaa hahmottaa, milloin tekeminen kannatti lopettaa tai milloin kuvitus oli ”valmis”.

Mielestäni opinnäytetyöprosessi onnistui kaiken kaikkiaan hyvin. Projektin alussa tosin suunnittelin tekemäni kuvituksia enemmän, ja tunsin ensin hieman epäonnistuneeni, kun en tehnyt enempää kuin viisi varsinaista kuvitusta. Tällöin prosessi olisi tosin paisunut liian laajaksi ja työmäärältään turhan isoksi. Jatkossa on kyllä tarkoitus jatkaa piirtämistä kun nyt sai jo luotua hyvän alun sille. Eri tekniikoita on myös varmasti pienempi kynnys lähteä kokeilemaan, kun on tämän prosessin aikana

joutunut menemään pois omalta mukavuusalueeltaan kokeilemalla erilaisia työvälineitä. Keskityin tässä työprosessissa oikeastaan pelkkään piirtämiseen, eikä mallikuvina käytetyillä kuvilla ollut niin paljon väliä. Jatkossa haluaisin pyrkiä tuottamaan kuvituksia aivan alusta asti valokuvaamalla mallina käytettävät kuvat myös itse.

Prosessin aikataulu venyi suunniteltua pidemmäksi, koska en alussa osannut hahmottaa, kuinka kauan kuvitusten tekemiseen oikeasti meni. Erityisesti lyijykynäpiirrososuuksiin meni huomattavan kauan, koska piirrän niin hitaasti ja teen tarkkaa jälkeä. Toisaalta tällaiseen kehitysprosessiin oli hyvä varata vähän reilummin aikaa, koska mikään kehitys ei tapahdu hetkessä.

Jokaiselle kuvittajalle käy myös varmasti jossain vaiheessa niin, että omat kuvitukset eivät näytäkään enää niin hienoilta kun ennen. Niin kävi myös minulle ja uskon sen johtuvan omien taitojen kehittymisestä. Aloin huomata tämän katselemalla prosessin lopussa aivan ensimmäisiä tekemiäni piirroksiani. Muistin niiden näyttäneen tekovaiheessa todella hienoilta ja onnistuneilta, mutta nyt mietin jo hetken jättäväni ne pois koko opinnäytetyöprosessista, koska olin epävarma olivatko ne enää riittävän hienoja. Tästä näkee, että kehitys on kulkenut eteenpäin, tosin nyt aiempaa vauhdikkaammin. Varmasti muutaman vuoden päästä nämä tämän opinnäytetyöprosessin viimeisimmät ja tällä hetkellä hienoimmat työt alkavat näyttää omissa silmissä kamalilta. Silloin olen kuitenkin toivon mukaan piirtänyt lisää ja kehittynyt vielä paremmaksi kuvittajaksi.

Lähteet

- Ahjopalo-Nieminen, T. 1999. Kuvittajan keinot. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.
- Barber, B. 2009. Näin piirät vartalo- ja muotokuvia. Helsinki: Gummerus Oy.
- Brusila, R. 2003. Monenlaisia kuvia – Kuvallisen esittämisen kategorioista. Teoksessa Brusila, R & Ylimartimo, S (toim.). 2003. Kuvittaan - Käyttökuvan muotoja, merkityksiä ja mahdollisuuksia. Rovaniemi: Lapin yliopisto, Taiteiden tiedekunnan julkaisija.
- Carlstedt, C. 2014. Portfolio. <http://www.ceciliacarlstedt.com/>. 29.8.2013.
- Edwards, B. Luovan piirtämisen opas: käytä oikeaa aivopuoliskoasi. Helsinki: Pikku Huopalahden Kustannusosakeyhtiö Opu.
- Eismann, K. 2005. Vaativa kuvankäsittely. Jyväskylä: Docendo Finland Oy.
- Fumanal, R. 2014. Portfolio. <http://www.ricardofumanal.com/>. 29.8.2013.
- Hannula, P. 2014. Kollaasi on yhdistelmätekniikka. <http://www.atelierhannula.fi/tekniikka.html>. 8.10.2013.
- Kovanen, S. 2011. Digitaalisia maalaustekniikoita muotokuvamaalaukseen. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Viestinnän koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Leonard, E. 2014. Portfolio. <http://www.emmaleonard.com/>. 29.8.2013.

Loiri, P. & Juholin, E. Huom! Visuaalisen viestinnän käsikirja. Helsinki: Inforviestintä Oy.

Lukka, K. 2011. Digitaalinen maalaus kuvittajan työkaluna. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Viestinnän koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Macarthur, I. 2014. About. <http://www.iainmacarthur.com/About>. 29.8.2013.

Mutik, N. 2012. 35 akvarellitekniikkaa. <http://ninamutik.sarjakuvablogi.com/2012/04/13/35-akvarellitekniikkaa/>. 25.2.2014.

Oja, O. 1957. Piirtämisen taito. Helsinki: WSOY.

Piirtäjän suuri käsikirja. 2012. Karkkila: Kustannus-Mäkelä Oy.

Smith, K. 2014. Portfolio. <http://www.illustrationweb.com/artists/KellySmith/view>. 29.8.2013.

Töyssy, S., Vartiainen, L. & Viitanen, P. 1999. Kuvataide: visuaalisen kulttuurin käsikirja. Helsinki: WSOY.

Haastattelu

Okkonen, A. 2013. Kuvataiteilija. Lieksa 27.7.2013. Lieksan kulttuurikeskus. Piirtämisen ilosta -näyttely.